

Accessibility Monitor 2011 van Gemeenten

*Onderzoek naar de kwaliteit en toegankelijkheid
van de websites van alle Nederlandse gemeenten
en van de website van de Rijksoverheid.*

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderzoek berust bij de auteurs. De inhoud vormt niet per definitie een weergave van het standpunt van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Accessibility Monitor 2011
Utrecht, 9 maart 2011
www.accessibility.nl
Stichting Accessibility, Utrecht

Colofon

**“The power of the Web is in its universality.
Access by everyone regardless of disability is an essential aspect.”**

- Tim Berners-Lee, oprichter en directeur W3C en uitvinder van het World Wide Web

Copyrights

De richtlijnen en ijkpunten in dit rapport zijn overgenomen van de Web Content Accessibility Guidelines 1.0 (WC AG 1.0), <http://www.w3.org/TR/WCAG10/>, W3C Recommendation. Wendy Chisholm, Gregg Vanderheiden, Ian Jacobs, EDS. Copyright © 1999 W3C MIT, INRIA, Keio, All rights reserved. W3C liability, trademark, document use and software licensing rules apply. <http://www.w3.org/Consortium/Legal/2002/copyright-documents-20021231>

Auteurs

Eric Velleman
Ron Beenen
Martijn Houtepen

Onderzoekers

Martijn Houtepen
Brian Bors
Tim van Schie
Esther Fiolet
Armen Mnatsian

Disclaimer

Wij spannen ons redelijkerwijs in om accurate en up-to-date informatie te geven, echter wij geven geen garanties voor de inhoud, de compleetheid of de correctheid van de informatie. Wij zijn niet aansprakelijk voor enige schade die voortkomt uit het gebruik van de informatie in dit rapport.

Hoewel Stichting Accessibility geaccrediteerde website inspecties uitvoert, valt dit onderzoek vanwege de gebruikte methodologie niet onder de verleende accreditatie.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderzoek berust bij de auteurs. De inhoud vormt niet per definitie een weergave van het standpunt van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Accessibility Monitor 2011
Stichting Accessibility
Oudenoord 325
3513 EP Utrecht
Tel: 030 - 239 82 70
Fax: 030 - 239 82 38
Email: info@accessibility.nl
Web: www.accessibility.nl
Twitter: [@accessibilityNL](https://twitter.com/accessibilityNL)

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Achtergrond.....	7
1.2 Toegankelijkheid en Webrichtlijnen.....	8
1.3 Waarmerk drempelvrij.nl.....	9
1.4 Vindbaarheid voor zoekmachines.....	9
2 Onderzoeksmethode.....	11
2.1 Scope.....	11
2.2 Methode.....	11
3 Resultaten.....	13
3.1 Totaaloverzicht.....	13
3.1.1 Webrichtlijnen.....	13
3.1.2 Webrichtlijnen (drempelvrij.nl Prioriteit 1).....	13
3.2 Overzicht per ijkpunt.....	14
3.2.1 Webrichtlijnen	14
3.2.2 Webrichtlijnen (drempelvrij.nl prioriteit 1).....	15
3.3 Automatische webrichtlijnen toetstool.....	16
4 Conclusies.....	17
5 Aanbevelingen.....	19
Bijlage I: Overzicht resultaten per gemeente.....	21
Bijlage II: Onderzoekspunten.....	33
Bijlage III: PDF, video en leesniveau van teksten.....	37
Bijlage IV: Resultaten Webrichtlijnen toetstool 2008.....	39
Bijlage V: Over Stichting Accessibility.....	51

Samenvatting

Stichting Accessibility heeft in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onderzocht in welke mate websites van gemeenten en www.rijksoverheid.nl voldoen aan de webrichtlijnen. Deze Accessibility Monitor 2011 is het vijfde onderzoek dat de stichting sinds 2004 heeft uitgevoerd naar de toegankelijkheid en kwaliteit van websites van de Nederlandse overheid.

In 2011 zijn de websites van alle 418 gemeenten en de website www.rijksoverheid.nl door toegankelijkheidsexperts onderworpen aan een indicatieve scan naar kwaliteit en toegankelijkheid op basis van de Webrichtlijnen. Deze richtlijnen zijn onder andere gebaseerd op internationale toegankelijkheidsrichtlijnen en worden ook gebruikt bij het Waarmark drempelvrij.nl.

De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat 98% van de gemeenten niet voldoet aan de Webrichtlijnen. Vier gemeenten voldoen wel aan de Webrichtlijnen. Deze gemeenten zijn allen opgenomen in het register van het Waarmark drempelvrij.nl.

Binnen de Webrichtlijnen zijn de minimale eisen voor toegankelijkheid het belangrijkste. Deze eisen zorgen er voor dat de informatie voor iedereen, ongeacht een eventuele beperking, beschikbaar is. 92% van de websites van gemeenten voldoet niet aan deze minimale eisen.

Sinds 2005 is de inspanning van veel gemeenten om hun websites te verbeteren duidelijk zichtbaar. Het is positief dat op veel websites in toenemende mate van recente technieken gebruik wordt gemaakt. Dit verbetert de kwaliteit van veel websites. Tegelijkertijd is het zorgelijk dat bij het plaatsen van nieuwe informatie onvoldoende aandacht wordt besteed aan toegankelijkheid. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het plaatsen van video's en het gebruik van duidelijke koppen.

Een belangrijk onderdeel van de Webrichtlijnen is de vindbaarheid van informatie via zoekmachines. Deze vindbaarheid is de afgelopen jaren verbeterd, maar het is opmerkelijk dat 11% van de gemeenten er niet in slaagt relevante (en tamelijke unieke) content via de zoekmachine google.nl te ontsluiten.

Stichting Accessibility beveelt gemeenten en Rijksoverheid aan de kwaliteit in de gehele levenscyclus van een website te borgen. Het is belangrijk om bij de aanbesteding de Webrichtlijnen op te nemen en het eindresultaat onafhankelijk te laten controleren. Maak eventuele toeleveranciers verantwoordelijk voor hun aandeel. Ook nieuwe inhoud op bestaande websites verdient aandacht. Webredacties spelen hierin een sleutelrol. Zorg tenslotte voor goede opleiding van medewerkers die zich met de website bezighouden en voorzie ze van relevante kennis en informatie. Maak medewerkers bewust van het nut van de webrichtlijnen. Dit geldt niet alleen voor ontwikkelaars, maar ook voor inkoopers, projectleiders, consultants, (eind-) redacteurs en testers.

1 Inleiding

Internet is niet meer weg te denken uit onze samenleving. 91% van de Nederlandse huishoudens beschikt over een internetaansluiting, meer dan 77% via een breedbandverbinding¹. Niet alleen het bedrijfsleven, maar ook de overheid maakt dankbaar gebruik van het Web als kostenbesparende en flexibele manier om de burger op elk moment van de dag te bereiken. De overheid zit dan net als bedrijven via het Web letterlijk bij ons in de huiskamer of via de smartphone, tablet of laptop bij de burger op schoot.

De overheid en daarbij in het bijzonder de gemeenten is een grote aanbieder van websites, webproducten en diensten. Het is de bedoeling dat iedereen die diensten kan gebruiken, van zoekmachines tot en met mensen met een beperking en senioren. Die toenemende gerichtheid op het Web heeft tot gevolg dat burgers steeds meer afhankelijk zijn van toegang tot het Web om maatschappelijk te kunnen participeren. Denk aan het doen van bankzaken, solliciteren, het online bestellen van boodschappen, maar ook het bij de gemeente aanvragen van een vergunning, een paspoort of het gebruik van andere gemeentelijke informatie die steeds vaker alleen online te vinden is. Het is hierbij vanzelfsprekend belangrijk dat de aangeboden diensten voor iedereen bruikbaar zijn.

In dit rapport beschrijven we de uitkomsten van het onderzoek naar de toepassing van Webrichtlijnen bij gemeenten en www.rijksoverheid.nl.

1.1 Achtergrond

De Nederlandse overheid heeft in 2004 een set van regels opgesteld die de kwaliteit en bruikbaarheid van haar websites en aangeboden diensten moet borgen: de Webrichtlijnen². Deze richtlijnen gaan over het ontwerpen, bouwen en beheren van websites. Ze zijn gebaseerd op internationale standaarden voor kwaliteit en toegankelijkheid, en op in de praktijk beproefde oplossingen van professionals.

Als gevolg van de motie op 26 april 2006 van Aasted-Madsen en Fierens³ besloot de ministerraad op 30 juni van dat zelfde jaar met het Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites dat alle rijksoverheidswebsites uiterlijk in 2010 voor iedereen toegankelijk moesten zijn. Sindsdien is de aandacht voor toegankelijkheid bij de Rijksoverheid verder toegenomen en wordt er merkbaar hard aan de eigen toegankelijkheid gewerkt.

In december 2008 ging het Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en E-overheid van start (NUP). In dit programma maken Rijk, Provincies, Gemeenten en Waterschappen afspraken om de dienstverlening van de e-overheid naar de burgers eenvoudiger te maken. Er zijn in het NUP 19 basisvoorzieningen voor de kerninfrastructuur aangewezen waarmee de dienstverlening in het algemeen en naar de burgers kan worden verbeterd. De Webrichtlijnen zijn opgenomen in deze lijst van basisvoorzieningen. De overheid heeft in het NUP nadere werkafspraken gemaakt om de bestaande voornemens om te zetten in concrete acties in de tijd.

In het voorjaar van 2009 kwam staatssecretaris Bijleveld met een Versnellingsagenda om resultaten op de 10 belangrijkste knelpunten voor burgers in de dienstverlening van de e-overheid sneller te kunnen realiseren. Onderdeel van de Versnellingsagenda was ondersteuning van gemeenten bij de implementatie van de webrichtlijnen.

¹ <http://statline.cbs.nl/> (26/10/2010)

² <http://www.webrichtlijnen.nl>

³ <http://www.webrichtlijnen.nl/besluit/motie/>

Naar aanleiding van vragen in het Algemeen Overleg van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de vaste commissie voor Economische Zaken op 10 juni 2010⁴ heeft Stichting Accessibility van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op 29 november 2010 de opdracht ontvangen om de stand van zaken van de implementatie van de webrichtlijnen, met name de toegankelijkheid, bij gemeenten en rijksoverheid.nl vast te stellen. Dit rapport is het resultaat van dat onderzoek: de Accessibility Monitor 2011. Accessibility heeft vanaf 2005 reeds vier maal eerder een monitor op Nederlandse overheidswebsites uitgevoerd. Voorgaande jaren werd een steekproef genomen, dit onderzoek is uitgevoerd op de websites van alle 418 Nederlandse gemeenten⁵.

1.2 Toegankelijkheid en Webrichtlijnen

Voor het bouwen van websites zijn internationaal richtlijnen vastgesteld waarmee men bij de bouw van een website rekening dient te houden. Deze richtlijnen worden opgesteld door het World Wide Web Consortium (W3C)⁶. Bouwers gebruiken deze richtlijnen om een technisch goede website te bouwen, die geschikt is voor verschillende browsers en apparaten.

De door het W3C opgestelde richtlijnen voor toegankelijkheid van Webcontent (WCAG) vormen een internationale standaard die in veel van onze buurlanden is overgenomen. De Europese Commissie verwijst in diverse maatregelen naar deze standaard en roept lidstaten op om die voor eind 2010 toe te passen⁷. Deze richtlijnen sluiten naadloos aan op andere webstandaarden en zijn als deze vanaf het begin van een ontwikkeltraject worden meegenomen doorgaans op elke website en elk ontwerp toe te passen.

In Nederland zijn deze toegankelijkheidsrichtlijnen integraal overgenomen in de Webrichtlijnen. Als de techniek achter een website goed in elkaar zit werkt deze naar behoren voor alle bezoekers: of zij nou een Apple computer of een Windows PC gebruiken, een website op bijvoorbeeld een mobiele telefoon of via een zogenaamde screenreader⁸ raadplegen.

Experts zijn het erover eens dat de Webrichtlijnen veel voordelen opleveren, vooral op het gebied van aanbesteding, bouw, onderhoud en beheer. Daarnaast zijn er voordelen op het gebied van de vindbaarheid, betrouwbaarheid, duurzaamheid en platform onafhankelijkheid.

Een toegankelijke website kan door iedereen gebruikt worden. Ook door mensen die niet (goed) kunnen zien of horen, moeite hebben met ingewikkelde teksten of geen muis kunnen gebruiken. Denk bijvoorbeeld aan (kleuren-) blinden, doven, mensen met dyslexie en mensen die de Nederlandse taal minder goed machtig zijn. Ook mensen die niet lichamelijk of verstandelijk beperkt zijn, kunnen toch beperkt zijn in het gebruik van internet. Wanneer bijvoorbeeld een website op een mobiele telefoon, iPhone of tablet-pc wordt bekeken, wanneer geluid uitgeschakeld is of wanneer vanwege hoge beveiligingsinstellingen bepaalde functies uitgeschakeld staan is het belangrijk dat dezelfde informatie beschikbaar blijft. Een toegankelijke, goed gestructureerde website kan bovendien ook door zoekmachines goed 'gelezen' worden, en wordt dus beter gevonden.

Sinds december 2010 is er een geautoriseerde Nederlandse vertaling van de nieuwe W3C richtlijnen voor toegankelijkheid van Webcontent (WCAG2.0). Dat is de opvolger van de in dit onderzoek gebruikte richtlijnen (1.0). De nieuwe internationale richtlijnen zijn al integraal overgenomen in de nieuwe Webrichtlijnen (versie 2). Omdat ten tijde van het onderzoek de nieuwe Webrichtlijnen nog niet zijn vastgesteld is volgens de Webrichtlijnen versie 1 gemeten.

⁴ <https://zoek.officiëlebeleidingsinformatie.nl/kst-26643-159.pdf>

⁵ De bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint-Eustatius uitgezonderd.

⁶ <http://www.w3.org>

⁷ Verklaring van Riga –

http://ec.europa.eu/information_society/events/ict_riga_2006/doc/declaration_riga.pdf

⁸ Een softwareprogramma dat tekst kan voorlezen en braille-apparatuur kan aansturen.

1.3 Waarmerk drempelvrij.nl

De basis van de richtlijnen van het Waarmerk drempelvrij.nl⁹ zijn de internationale toegankelijkheidsrichtlijnen WCAG van het W3C. Ook de Webrichtlijnen zijn in drempelvrij opgenomen. Het Waarmerk wordt uitgereikt na inspectie van de website door een officiële inspectie-instelling en kent drie niveaus. De eerste twee niveaus hebben betrekking op de toegankelijkheid van een website. Het derde niveau, de volledige set Webrichtlijnen, richt zich op diverse kwaliteitsaspecten. Het voldoen aan dit kwaliteitsniveau is verplicht voor alle overheden.

Het waarmerk kent drie bijpassende logo's (groen mannetje voor minimale toegankelijkheid, groen mannetje met 2 sterren voor prioriteit 2 en drie sterren voor websites die voldoen aan *alle* Webrichtlijnen)¹⁰.

Het waarmerk wordt beheerd door een stichting met onafhankelijk bestuur en normcommissie. De normcommissie beheert de gebruikte norm. Het inspecteren zelf is uitbesteed aan onafhankelijke inspectie-instellingen. Deze instellingen zijn geaccrediteerd volgens ISO 17020 en worden jaarlijks gekeurd door de Raad voor Accreditatie.

1.4 Vindbaarheid voor zoekmachines

Zoekmachine optimalisatie (in jargon Search Engine Optimization, SEO) is voor de vindbaarheid van websites van groot belang. Organisaties geven vaak veel geld uit om hoger in de lijst met zoekresultaten te komen en dus beter vindbaar te zijn. Zoekmachines zijn gebaat bij een toegankelijk internet en zijn sterk afhankelijk van de manier waarop een site is opgebouwd en van de manier waarop de code is opgemaakt.

Zoekmachines zoals Google zijn eigenlijk blind. Ze kunnen bijvoorbeeld geen afbeeldingen zien. Het is dus belangrijk dat informatie die in een afbeelding staat ook in tekst beschikbaar is. Ook is het belangrijk dat een website meerdere invoerapparaten, bijvoorbeeld muis en toetsenbord, ondersteunt. Hierdoor kan een zoekmachine die geen gebruik kan maken van een muis door een site navigeren. Zoekmachines zien meestal ook geen kleur. Daarom is het belangrijk dat informatie niet alleen in kleur overgebracht wordt. Veel zoekmachines, waaronder Google, hebben net als blinde gebruikers met hulpapparatuur veel baat bij het aanbrengen van structuur aan webpagina's voor het ordenen van informatie. Dit kan bijvoorbeeld door goed gebruik van koppelen en opgemaakte lijsten.

Verder zijn bepaalde geavanceerde webtechnieken niet begrijpelijk voor zoekmachines. Ook daarom is het belangrijk dat de functionaliteit van een website niet van deze technieken afhangt, maar dat deze technieken slechts een aanvulling zijn op de basisfunctionaliteit. Zo kunnen zoekmachines, maar ook blinde en slechtziende gebruikers PDF-documenten niet begrijpen als bij het maken van een PDF de leesvolgorde van tekstkolommen of tabellen niet wordt meegegeven of als structuur ontbreekt. Goede teksten en correct opgemaakte PDF's verbeteren de vindbaarheid (bijlage III). Websites die enkel met behulp van Flash-technieken zijn gebouwd zijn vaak voor zoekmachines en voor veel mobiele telefoons en tablets onbruikbaar.

Wanneer bij de bouw rekening wordt gehouden met deze 'eigenschappen' van een zoekmachine, wordt voor de structuur en inhoud van de website duidelijker en wordt het mogelijk om meer betrouwbare en relevante zoekresultaten te geven. Veel voorwaarden voor goede vindbaarheid door zoekmachines en toegankelijkheid gaan hiermee hand in hand.

⁹ <http://www.drempelvrij.nl>

¹⁰ Zie afbeeldingen op de laatste pagina van bijlage I

2 Onderzoeksmethode

2.1 Scope

De websites van alle 418 gemeenten¹¹ zijn onderzocht op toegankelijkheid en kwaliteit. Daarnaast is ook de website www.rijksoverheid.nl onderzocht. In tegenstelling tot vorige monitoren is geen *steekproef* genomen, maar zijn de websites van *alle* gemeenten handmatig onderzocht. Er is uitgegaan van de gemeenten zoals deze zijn vastgesteld na de laatste gemeentelijke herindelingen op 1 januari 2011. De websites van de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint-Eustatius en Saba zijn buiten beschouwing gelaten.

2.2 Methode

De onderzochte websites zijn allemaal onderworpen aan een korte indicatieve scan waarbij zowel met een automatische tool als handmatig is gekeken naar een selectie van richtlijnen uit de Webrichtlijnen. In bijlage II vind u meer informatie over de afzonderlijke richtlijnen.

De Webrichtlijnen zijn opgesteld om de kwaliteit en toegankelijkheid van overheidswebsites te vergroten. Het kan voorkomen dat een website die ontoegankelijk wordt bevonden op basis van de richtlijnen, door sommige mensen wel als bruikbaar wordt ervaren. De richtlijnen houden echter rekening met veel verschillende aspecten van toegankelijkheid, bruikbaarheid en kwaliteit om een website toegankelijk te laten zijn voor iedereen.

Van de 125 Webrichtlijnen zijn er 47 onderzocht met behulp van de Webrichtlijnen Monitor¹², deze maakt gebruik van de Webrichtlijnen toetstool¹³. Omdat er slechts een beperkt aantal toegankelijkheidseisen automatisch te meten is, hebben we aanvullend 11 ijkpunten handmatig onderzocht. Daarvan maken er 6 onderdeel uit van de 16 minimale toegankelijkheidsrichtlijnen van het Waarmerk drempelvrij.nl.

Om de toegankelijkheid van een gehele website te toetsen is getracht een zo breed mogelijk beeld te krijgen van de vele soorten informatie en de verschillende functionaliteiten op de pagina's. Alle gemeentelijke websites zijn met behulp van de online Webrichtlijnen toetstool gemeten. Deze toetstool beoordeelt alle (gedeeltelijk) automatisch toetsbare richtlijnen. Deze automatische beoordeling is afgerond op 1 februari 2011.

In de periode december tot februari zijn van de 418 websites meerdere pagina's handmatig onderzocht op 11 ijkpunten die van belang zijn voor de toegankelijkheid en kwaliteit. Van die 11 maken er 6 deel uit van de minimale ijkpunten van het Waarmerk drempelvrij.nl. Voor iedere website is binnen een beperkte tijd naar zoveel mogelijk pagina's gekeken. Daarbij hebben de onderzoekers gericht gezocht naar pagina's met relevante technieken en mogelijke problemen. Het is belangrijk om op te merken dat in het onderzoek van 2010 wegens beperkte middelen slechts 5 vooraf gedefinieerde pagina's zijn onderzocht.

Deze toetsen samen geven een goede eerste indruk van de omvang van de kwaliteit en van mogelijke toegankelijkheidsproblemen, maar het is mogelijk dat bij uitgebreider onderzoek meer problemen worden aangetroffen. Bij dit onderzoek is niet vastgesteld aan welke toegankelijkheidseisen *wel* volledig voldaan is. Hiervoor is uitgebreider onderzoek nodig en zijn de in samenwerking met alle belanghebbenden opgezette Waarmerk drempelvrij.nl inspecties¹⁴ beschikbaar.

¹¹ Voor een volledig overzicht van alle onderzochte websites zie bijlage I

¹² <http://versie1.webrichtlijnen.nl/monitor/>

¹³ Deze toetstool is te vinden op <http://www.webrichtlijnen.nl/toetsen/>

¹⁴ Meer informatie over de Waarmerkregeling: <http://www.accessibility.nl/toetsing>

Een aantal gemeentelijke websites zijn opgenomen in het register van het Waarmerk drempelvrij.nl¹⁵. Zij zijn de afgelopen 12 maanden door een geaccrediteerde inspectie-instelling getoetst en mogen een waarmerk dragen. De gegevens uit het register zijn voor zover mogelijk overgenomen in deze monitor. IJkpunten waarvoor geen waarmerk is behaald zijn alsnog onderzocht. Op het moment van onderzoek voldeden 5 websites aan minimale richtlijnen voor toegankelijkheid, drie aan prioriteit 2 van het Waarmerk drempelvrij.nl en vier aan de Webrichtlijnen.¹⁶.

Behalve onderzoek naar een aantal elementen uit de Webrichtlijnen is er een aanvullende onderzoeksvraag geformuleerd, die een indruk geeft van het effect van de aandacht die besteed is aan de toegankelijkheid en kwaliteit bij het bouwen van een website. Voor elke gemeente is een zoekactie uitgevoerd bij Google.nl. Gezocht werd op “paspoort aanvragen gemeente “<naam>”, waar “<naam>” vervangen werd door de naam van de betreffende gemeente¹⁷. Hiermee is onderzocht hoe eenvoudig het is om informatie over het aanvragen van een paspoort bij een specifieke gemeente te vinden via een zoekopdracht bij Google.nl. Veel mensen maken tegenwoordig gebruik van algemene zoekmachines om informatie op het internet te vinden. Hierdoor belanden veel bezoekers niet op de homepage, maar op een inhoudelijke pagina op de website. Door een kwalitatief goede en toegankelijke website te bouwen zullen zoekmachines zoals Google de informatie op een website goed kunnen doorgronden en hiermee goede en betrouwbare resultaten kunnen geven, waardoor informatie op een website via een zoekactie in een zoekmachine goed vindbaar wordt.

Om het onderzoek uit te voeren is er naast internetbrowsers gebruik gemaakt van de Webdeveloper Toolbar voor Firefox¹⁸ en de Web Accessibility Toolbar¹⁹ voor Internet Explorer.

---

¹⁵ <http://www.drempelvrij.nl/waarmerkdragers/waarmerk-behaald>

¹⁶ Zie de kolom “waarmerk” in bijlage I

¹⁷ Deze vraag is van toepassing op gemeenten en in gewijzigde vorm uitgevoerd op www.rijksoverheid.nl.

¹⁸ Web Developer Toolbar: <https://addons.mozilla.org/en-US/firefox/addon/web-developer/>

¹⁹ Web Accessibility Toolbar: <http://www.accessibility.nl/internet/tools/toolbar>

3 Resultaten

3.1 Totaaloverzicht

De 418 onderzochte websites zijn allemaal onderworpen aan een korte indicatieve scan waarbij zowel met een automatische tool als handmatig is gekeken naar een selectie van richtlijnen uit de Webrichtlijnen. In bijlage I vindt u de gedetailleerde gegevens. In bijlage II vindt u meer informatie over de afzonderlijke richtlijnen.

Toegankelijkheidsrichtlijn	Percentage websites met knelpunten
Webrichtlijnen	98%
Waarmerk drempelvrij.nl prioriteit 1	92%

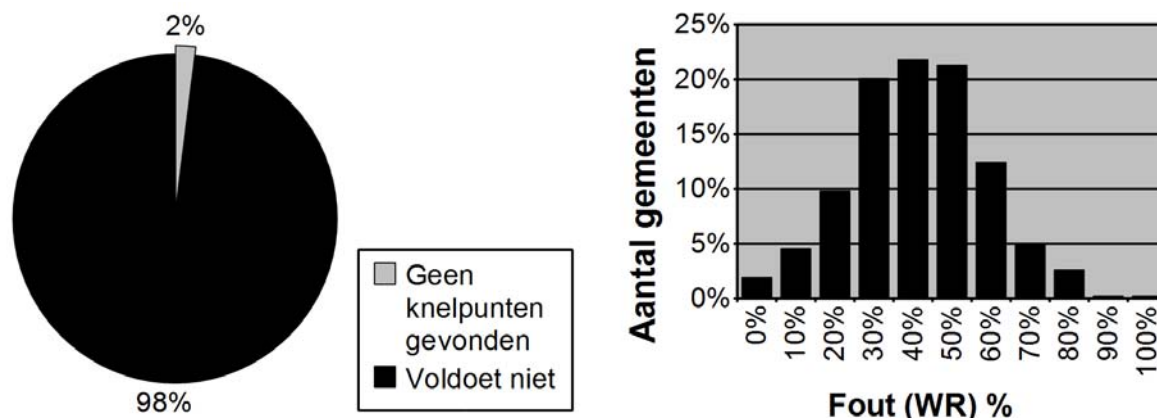
Tabel 1: Percentages websites met knelpunten per toegankelijkheidsrichtlijn

Uit de cijfers van 2011 blijkt dat 98% van de gemeenten niet voldoet aan de webrichtlijnen. 92% van de websites van gemeenten voldoet niet aan de minimale toegankelijkheidseisen (Waarmerk drempelvrij.nl prioriteit 1). Bij een groot aantal gemeenten zijn meerdere toegankelijkheidsproblemen geconstateerd.

3.1.1 Webrichtlijnen

Alle 418 gemeenten zijn handmatig onderzocht op een aantal ijkpunten uit de Webrichtlijnen. Bij 2% van de gemeenten is geen knelpunt gevonden. Dit zijn 4 gemeenten (Goirle, Houten, Krimpen aan den IJssel en Wijk bij Duurstede) die volgens het register van het Waarmerk drempelvrij.nl voldoen aan de webrichtlijnen.

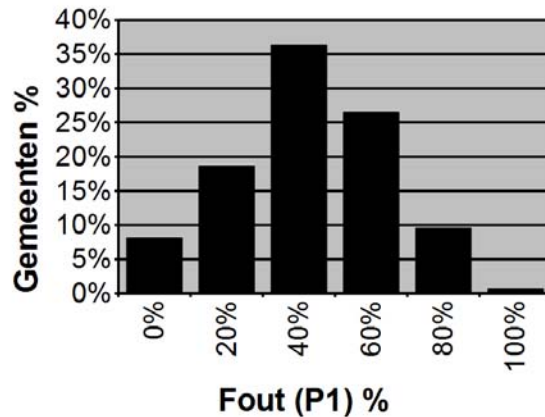
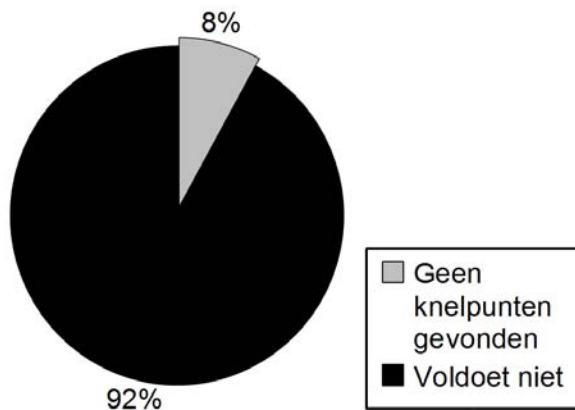
Gemiddeld genomen worden er bij 40% van de onderzochte punten problemen gevonden.

Figuur 1: Webrichtlijnen

3.1.2 Webrichtlijnen (drempelvrij.nl Prioriteit 1)

Minimale toegankelijkheid voor alle bezoekers van een website wordt gemeten met 16 ijkpunten van het Waarmerk drempelvrij.nl. Van de door ons handmatig getoetste ijkpunten maken er 6 deel uit van deze minimale toegankelijkheidseisen van het Waarmerk. Er zijn bij de door ons gemeten ijkpunten problemen geconstateerd bij 92% van de gemeenten. Gemiddeld genomen wordt er aan 40% van de onderzochte punten niet voldaan.

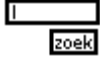
Figuur 2: Minimale toegankelijkheidseisen

3.2 Overzicht per ijkpunt

De webrichtlijnen gaan over het ontwerpen, bouwen en beheren van websites. Ze zijn gebaseerd op internationale standaarden voor kwaliteit en toegankelijkheid. De webrichtlijnen bevatten 125 richtlijnen, waaronder de eisen voor toegankelijkheid van het Waarmerk drempelvrij.nl.

Dit is de vijfde maal dat door de Stichting Accessibility in een monitor overheidswebsites zijn onderzocht op toegankelijkheid. De resultaten daarvan zijn opgenomen in de Accessibility Monitor van 2004, 2005, 2008 en 2010. Hieronder zijn bij de resultaten de uitkomsten van de verschillende jaren naast elkaar gezet.

3.2.1 Webrichtlijnen

Toegankelijkheidsprobleem	Percentage websites van gemeenten met dit probleem in 2008	Percentage websites van gemeenten met dit probleem in 2010 ²⁰	Percentage websites van gemeenten met dit probleem in 2011
 Toetsenbord-toegankelijkheid	22%	9%	14%
 Schaalbaarheid van lettergrootte	50%	38%	19%
 Correct gebruik kopregels	92%	70%	84%
 Lay-out tabellen	88%	27%	36%
 Vindbaar in Google	30%	17%	11%

Tabel 2: Toegankelijkheidsproblemen in 2008, 2010 en 2011

²⁰ Zie toelichting op pagina 16

De schaalbaarheid van lettergrootte is steeds minder vaak een toegankelijkheidsprobleem op websites van gemeenten. De dalende trend geldt niet voor het correct gebruik van kopregels en toetsenbordtoegankelijkheid, hoewel juist deze 2 ijkpunten grote hindernissen op het gebied van toegankelijkheid op kunnen leveren. Gebruikers met een (tijdelijke) motorische handicap, zoals een gebroken arm of RSI, zijn voor het bedienen van hun computer afhankelijk van het toetsenbord. Ook blinde en slechthziende gebruikers navigeren met behulp van het toetsenbord. Als een webpagina niet toetsenbordtoegankelijk is kunnen zij niet bij alle informatie komen. Een kopregel geeft de mate van belangrijkheid van informatie aan en brengt structuur in een webpagina, zodat gebruikers en zoekmachines onderscheid kunnen maken tussen titels, ondertitels, artikeltekst en tussenkop. Ook het gebruik van sterk verouderde technieken, zoals het definiëren van lay-out met tabellen, kan toegankelijkheidsproblemen opleveren en is voor het bouwen van een kwalitatief hoge website af te raden.

Omdat veel mensen gebruik maken van een zoekmachine als Google is er onderzocht of specifieke informatie hiermee ook daadwerkelijk gevonden kan worden. Bij 1 op de 10 gemeenten werd geen relevante informatie gevonden. Een zoekactie naar "paspoort aanvragen" leverde een directe link naar een relevante pagina op www.rijksoverheid.nl die daarmee uitstekend scoort voor deze toets.

3.2.2 Webrichtlijnen (drempelvrij.nl prioriteit 1)

Prioriteit 1 van het Waarmerk drempelvrij.nl bestaat uit 16 ijkpunten. Prioriteit 1 maakt onderdeel uit van de Webrichtlijnen. Zes van de zestien ijkpunten zijn getoetst in 2010 en 2011. Uit onderstaande tabel blijkt dat er vooruitgang is geboekt op de helft van de zes getoetste ijkpunten van prioriteit 1 ten opzichte van metingen in 2005, 2008 en 2010.

Toegankelijkheidsprobleem	Percentage websites van gemeenten met dit probleem in 2005	Percentage websites van gemeenten met dit probleem in 2008	Percentage websites van gemeenten met dit probleem in 2010 ²¹	Percentage websites van gemeenten met dit probleem in 2011
 Tekstequivalenten	88%	90%	73%	65%
 Scripts en applets	73%	75%	64%	48%
 Taalwisselingen	53%	52%	20%	45%
 Datatabellen	67%	78%	57%	69%
 Leesbaar zonder style sheets	58%	53%	23%	4%
 Multimedia ²²	NVT	NVT	82%	87%

Tabel 3: Toegankelijkheidsproblemen webrichtlijnen drempelvrij.nl prioriteit 1.

²¹ Zie toelichting op pagina 16

²² Multimedia is vanaf de Accessibility monitor van 2010 structureel gemeten. De cijfers hebben betrekking op websites van gemeenten waar multimedia aanwezig was. Zie ook de toelichting op pagina 16

Er is een afname van toegankelijkheidsproblemen zichtbaar bij 3 van de 6 getoetste minimale toegankelijkheidsijkpunten. Er is op deze punten een dalende trend waarneembaar. Knelpunten met betrekking tot de leesbaarheid zonder style sheets worden bijvoorbeeld bijna niet meer geconstateerd. Het scheiden van inhoud en vormgeving geeft aan dat er steeds professioneler aan websites gebouwd wordt. Samen met de ijkpunten tekstequivalenten en scripts en applets, waar ook een afname zichtbaar is, behoren zij tot de minst voorkomende toegankelijkheidsproblemen.

Bij een viertal ijkpunten lijkt er een trendbreuk te zijn. De grotere daling in 2010 voor een aantal ijkpunten werd destijds al verklaard door de genomen (kleinere) steekproef en de methode. In 2011 blijkt inderdaad een aantal ijkpunten slechter te scoren. Een goede verklaring kan zijn dat de specifieke ijkpunten niet op de 5 in 2010 onderzochte pagina's voorkwamen. Als we de meting van 2010 buiten beschouwing laten zien we een kleine daling van het voorkomen van knelpunten op genoemde punten. De toegankelijkheidsproblemen met tabellen zijn de afgelopen 6 jaar niet verbeterd.

Steeds meer gemeenten gebruiken op hun websites multimedia – video en geluid – om informatie over te brengen. In de 2010 gebeurde dit op 28% van de websites van gemeenten, dit jaar zien we multimedia op 32% van de websites van gemeenten terug. Om deze multimedia (voor doven en slechthorenden) toegankelijk te maken is het nodig om via ondertiteling alle relevante informatie uit het geluidsspoor die niet in beeld zichtbaar is als speciale ondertiteling aan het beeld toe te voegen: zogenaamde *captions*. Om video e.d. toegankelijk te maken (voor mensen met een visuele beperking) is het nodig om een audiobeschrijving toe te voegen aan het geluidsspoor voor alle relevante informatie die niet hoorbaar is: zogenaamde *audio description*. Zie bijlage III voor meer informatie. In 2011 constateren we naast de toename van het gebruik van multimedia ook een toename van de toegankelijkheidsproblemen met multimedia. Het is opmerkelijk dat zelfs relatief nieuwe en goed gebouwde websites toegankelijkheidsproblemen hebben met multimedia.

3.3 Automatische webrichtlijnen toetstool

Naast de handmatig onderzochte eisen uit de Webrichtlijnen is van elke gemeente de uitslag van de Webrichtlijnen Monitor²³ meegenomen (ijkdatum: 1 februari 2011), deze maakt gebruik van de Webrichtlijnen toetstool²⁴ en meet conformiteit met 47 automatisch te toetsen richtlijnen van de in totaal 125 Webrichtlijnen. De gegevens uit 2008 zijn verstrekt door het Ministerie van BZK, zie bijlage IV.

Automatische toetsing	Gemiddelde score % (47) in 2008	Gemiddelde score % (47) in 2011
 Webrichtlijnen Toetstool	67% (31)	77% (36)

Tabel 4: Webrichtlijnen toetstool

Gemiddeld voldoet in 2011 een gemeente aan 77% van de automatisch meetbare eisen van de Webrichtlijnen. In 2008 was dit 67%. De richtlijnen die getoetst worden in de webrichtlijnen toetstool zeggen vooral iets over bouwkwaliteit, deze is dus toegenomen. De overige richtlijnen kunnen alleen met een handmatig onderzoek worden getoetst. Daarnaast is er geen correlatie tussen de score in de automatische toets en de handmatige toets op toegankelijkheid. De score in de automatische toets is een zeer bruikbaar instrument om (zonder hulp door derden) conformiteit met een deel van de Webrichtlijnen vast te stellen maar is als meetinstrument voor toegankelijkheid minder bruikbaar. Om te controleren of een webpagina voldoet aan meer Webrichtlijnen, is aanvullend handmatig onderzoek nodig op basis van het Normdocument Webrichtlijnen.

²³ <http://versie1.webrichtlijnen.nl/monitor/>

²⁴ Deze toetstool is te vinden op <http://www.webrichtlijnen.nl/toetsen/>

4 Conclusies

Niet alle Nederlandse gemeenten voldoen aan de Webrichtlijnen. Hiermee zijn de afspraken, zoals deze eind 2008 in het Nationaal Uitvoeringsprogramma E-overheid zijn vastgelegd, niet gehaald. 98% van de gemeenten voldoet niet aan de gestelde eisen. Er zijn vier gemeenten (Goirle, Houten, Krimpen aan den IJssel en Wijk bij Duurstede) die volgens het register van het Waarmerk drempelvrij.nl voldoen aan alle webrichtlijnen.

Binnen de Webrichtlijnen zijn de minimale eisen voor toegankelijkheid het belangrijkste; deze zorgen er voor dat de informatie voor *alle* burgers beschikbaar is. 92% van de websites van gemeenten voldoet niet aan deze minimale eisen.

Sinds 2005, het eerste jaar waarin de Accessibility Monitor werd uitgevoerd, is de inspanning van veel gemeenten om hun websites te verbeteren duidelijk zichtbaar. Het is duidelijk dat er steeds professioneler aan websites wordt gebouwd. Dit blijkt ook uit de verbeterde resultaten van de Webrichtlijnen Monitor. Er is in het onderzoek een dalende trend te zien in het aantal afzonderlijke toegankelijkheidsproblemen. Een aantal onderdelen die de opbouw en structuur van de site bepalen zijn meetbaar verbeterd: bijvoorbeeld scheiding van inhoud en opmaak van de website, het gebruik van tabellen voor opmaak en schaalbaarheid van tekst. Alle problemen zijn echter nog in ruime mate aanwezig, zodat het resultaat van de toegankelijkheid van veel afzonderlijke websites zelfs onder de minimale eisen blijft. Te veel informatie is ontoegankelijk en soms zelfs onvindbaar.

Het gebruik van multimedia (met name videomateriaal) op gemeentesites neemt toe. In 2008 kwam multimedia nog amper voor op de gemiddelde gemeentewebsite, nu zien we video op 32% van de sites. Van de sites die multimedia gebruiken doet 87% dat op een niet-toegankelijke wijze. Er wordt bijvoorbeeld geen ondertiteling voor doven en slechthorenden toegevoegd. Het toenemend aantal ontoegankelijke video's is vooral voor deze groep gebruikers een zorgwekkende ontwikkeling. Zij missen veel informatie die vaak niet op een andere wijze op de website beschikbaar is.

Veel websites van gemeenten gebruiken externe modules of diensten (bijvoorbeeld voor e-loket, zoekfunctie of kaarten). Verschillende van deze producten voldoen niet aan de richtlijnen. Op basis van ons onderzoek kunnen wij niet vaststellen of de oorzaak bij de gemeente of bij de toeleverancier ligt. De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor alle via de website aangeboden informatie en diensten.

Naast de websites van alle gemeenten is ook de website www.rijksoverheid.nl getoetst. Hoewel deze site niet volledig aan de minimale toegankelijkheidseisen voldoet, is deze site duidelijk goed gebouwd. De toegankelijkheidsproblemen lijken vooral een gevolg van het beheer van de omvangrijke hoeveelheid content op de website.

Wij hebben geen enkele site zonder problemen aangetroffen die niet is opgenomen in het register van het Waarmerk drempelvrij.nl. Het register bevat hiermee een sluitende lijst van websites van gemeenten die aan de webrichtlijnen voldoen.

In het onderzoek uit 2005, 2008 en 2010 is een steekproef genomen van 60 gemeenten, in dit onderzoek zijn alle 418 gemeenten onderzocht. De resultaten van de Accessibility Monitor van gemeenten 2011 zijn in lijn met de in het verleden gemeten resultaten.

De vindbaarheid in Google is flink verbeterd, al is het zorgelijk dat 46 gemeenten (11%) nog steeds moeite heeft relevante (en tamelijke unieke) content via deze zoekmachine te ontsluiten.

5 Aanbevelingen

Er zijn verbeterpunten te benoemen op diverse vlakken, vanuit diverse invalshoeken, stadia van ontwikkeling, disciplines en verantwoordelijkheden. Deze zijn samengevat in de volgende aanbevelingen voor de websites van gemeenten en Rijksoverheid:

Zorg dat alle nieuwe inhoud en functionaliteiten voldoen aan de webrichtlijnen. Leg dit vast bij aanbesteding en veranker het in het project en vervolgens in de dagelijkse bedrijfsprocessen.

Maak tot aan oplevering eventuele toeleveranciers verantwoordelijk voor hun aandeel in het eindresultaat.

Laat tussentijdse controles uitvoeren bij alle logische stappen (ontwerp, programmeren code, implementatie in een content management systeem en bij oplevering).

Prioriteer het oplossen van toegankelijkheidsproblemen volgens de criteria van het Waarmerk drempelvrij.nl. Begin met minimale toegankelijkheidseisen en verbeter stapsgewijs.

Onderwerp de websites van de Nederlandse overheid aan een onafhankelijk Waarmerk drempelvrij.nl Webrichtlijnen onderzoek. Dat maakt specifieke problemen zichtbaar en kan er gericht naar oplossingen gezocht worden.

Gebruik de online Webrichtlijnen toetstool om nieuwe en bestaande pagina's automatisch te controleren.

Zorg voor goede opleiding van medewerkers die zich met de website bezighouden en voorzie ze van relevante kennis en informatie. Maak medewerkers bewust van het nut van de webrichtlijnen. Dit geldt niet alleen voor ontwikkelaars, maar ook voor inkopers, projectleiders, consultants, (eind-) redacteuren en testers.

Besteed aandacht aan de toegankelijkheid van de inhoud. Schrijf duidelijke, leesbare taal, gebruik toegankelijke multimedia en maak bestaande inhoud toegankelijk.

Ontwikkel en test websites aan de hand van typische gebruikersscenario's. Betrek daarbij ook gebruikers met een beperking. Verplaats je in de gebruiker en bedenk op welke manieren men van de website gebruik maakt. Houd ook rekening met mobiele gebruikers en met gebruikers die via een zoekmachine op de website belanden.

Bijlage I: Overzicht resultaten per gemeente

In de volgende tabel zijn de resultaten per gemeente te bekijken. Voor een toelichting van de kolomkoppen zie onderaan deze tabel.

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.aaenhunze.nl	Aa en Hunze	27% (3)	33% (2)	Ja	46	
http://www.aalburg.nl	Aalburg	55% (6)	50% (3)	Ja	31	
http://www.aalsmeer.nl	Aalsmeer	82% (9)	83% (5)	Ja	46	
http://www.aalten.nl	Aalten	45% (5)	50% (3)	Ja	29	
http://www.achtkarspelen.nl/	Achtkarspelen	27% (3)	33% (2)	Ja	32	
http://www.alblasserdam.nl	Alblasserdam	45% (5)	33% (2)	Nee	40	
http://www.albrandswaard.nl	Albrandswaard	73% (8)	83% (5)	Ja	34	
http://www.alkmaar.nl	Alkmaar	55% (6)	50% (3)	Ja	43	
http://www.almelo.nl	Almelo	36% (4)	67% (4)	Ja	42	
http://www.almere.nl	Almere	73% (8)	83% (5)	Ja	41	
http://www.alphenaandenrijn.nl	Alphen aan den Rijn	64% (7)	83% (5)	Ja	30	
http://www.alphen-chaam.nl	Alphen-Chaam	36% (4)	50% (3)	Nee	45	
http://www.ameland.nl/index.php	Ameland	55% (6)	50% (3)	Ja	31	
http://www.amersfoort.nl	Amersfoort	100% (11)	100% (6)	Ja	30	
http://www.amstelveen.nl	Amstelveen	73% (8)	83% (5)	Ja	30	
http://www.amsterdam.nl	Amsterdam	36% (4)	50% (3)	Ja	45	
http://www.annapaulowna.nl	Anna Paulowna	55% (6)	50% (3)	Ja	32	
http://www.apeldoorn.nl	Apeldoorn	64% (7)	83% (5)	Ja	28	
http://www.appingedam.nl	Appingedam	18% (2)	17% (1)	Ja	35	
http://www.arnhem.nl	Arnhem	73% (8)	83% (5)	Ja	41	
http://www.assen.nl	Assen	27% (3)	33% (2)	Ja	47	
http://www.asten.nl	Asten	36% (4)	50% (3)	Ja	43	
http://www.baarle-nassau.nl	Baarle-Nassau	64% (7)	50% (3)	Nee	24	
http://www.baarn.nl	Baarn	73% (8)	100% (6)	Ja	33	
http://www.barendrecht.nl	Barendrecht	36% (4)	17% (1)	Ja	35	
http://www.barneveld.nl	Barneveld	64% (7)	67% (4)	Ja	34	
http://www.bedum.nl	Bedum	82% (9)	83% (5)	Ja	26	
http://www.gemeentebeek.nl	Beek	27% (3)	0% (0)	Ja	29	
http://www.beemster.net	Beemster	45% (5)	50% (3)	Nee	29	
http://www.beesel.nl	Beesel	55% (6)	50% (3)	Ja	34	
http://www.bellingwedde.nl	Bellingwedde	27% (3)	33% (2)	Ja	31	
http://www.bergambacht.nl	Bergambacht	36% (4)	33% (2)	Nee	29	
http://www.bergeijk.nl	Bergeijk	27% (3)	33% (2)	Ja	32	
http://www.bergen-nh.nl	Bergen (NH)	73% (8)	50% (3)	Ja	30	
http://www.bergen.nl	Bergen (Li)	9% (1)	0% (0)	Ja	35	
http://www.bergenopzoom.nl/content.jsp?objectid=45267	Bergen op Zoom	18% (2)	33% (2)	Ja	31	
http://www.gemeenteberkelland.nl	Berkelland	27% (3)	17% (1)	Ja	44	
http://www.bernheze.org	Bernheze	55% (6)	67% (4)	Ja	31	
http://www.gemeentebernisse.nl	Bernisse	91% (10)	83% (5)	Nee	35	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.gemeentebest.nl	Best	27% (3)	33% (2)	Ja	35	P2
http://www.beuningen.nl	Beuningen	64% (7)	50% (3)	Ja	35	
http://www.beverwijk.nl	Beverwijk	45% (5)	50% (3)	Ja	31	
http://www.binnenmaas.nl	Binnenmaas	36% (4)	17% (1)	Ja	33	
http://www.bladel.nl	Bladel	18% (2)	0% (0)	Ja	33	
http://www.blaricum.nl	Blaricum	64% (7)	67% (4)	Ja	35	
http://www.bloemendaal.nl	Bloemendaal	0% (0)	0% (0)	Ja	46	
http://www.bodegraven-reeuwijk.nl/	Bodegraven-Reeuwijk	27% (3)	17% (1)	Ja	38	
http://www.boekel.nl	Boekel	36% (4)	33% (2)	Ja	30	
http://www.boarnsterhim.nl	Boarnsterhim	64% (7)	67% (4)	Ja	32	
http://www.borger-odoorn.nl	Borger-Odoorn	36% (4)	33% (2)	Nee	34	
http://www.borne.nl	Borne	55% (6)	50% (3)	Ja	30	
http://www.borsele.nl	Borsele	27% (3)	33% (2)	Ja	40	
http://www.boskoop.nl	Boskoop	27% (3)	17% (1)	Ja	37	
http://www.boxmeer.nl	Boxmeer	55% (6)	83% (5)	Ja	36	
http://www.boxtel.nl	Boxtel	45% (5)	17% (1)	Ja	27	
http://www.breda.nl	Breda	82% (9)	83% (5)	Ja	40	
http://www.brielle.nl	Brielle	36% (4)	50% (3)	Ja	37	
http://www.bronckhorst.nl	Bronckhorst	36% (4)	50% (3)	Ja	34	
http://www.brummen.nl	Brummen	55% (6)	50% (3)	Ja	33	
http://www.brunssum.nl	Brunssum	27% (3)	33% (2)	Ja	42	
http://www.bunnik.nl	Bunnik	18% (2)	17% (1)	Ja	40	
http://www.bunschoten.nl	Bunschoten	36% (4)	33% (2)	Ja	34	
http://www.buren.nl	Buren	18% (2)	17% (1)	Ja	33	
http://www.bussum.nl	Bussum	36% (4)	50% (3)	Ja	39	
http://www.capelleaandenijssel.nl	Capelle aan den IJssel	64% (7)	67% (4)	Ja	38	
http://www.castricum.nl	Castricum	64% (7)	67% (4)	Ja	30	
http://www.coevorden.nl	Coevorden	64% (7)	83% (5)	Ja	44	
http://www.cranendonck.nl	Cranendonck	9% (1)	0% (0)	Ja	36	
http://www.cromstrijen.nl	Cromstrijen	45% (5)	33% (2)	Ja	38	
http://www.cuijk.nl	Cuijk	27% (3)	33% (2)	Nee	34	
http://www.culemborg.nl	Culemborg	45% (5)	50% (3)	Ja	38	
http://www.dalfsen.nl	Dalfsen	36% (4)	50% (3)	Ja	43	
http://www.dantumadeel.nl	Dantumadiel	27% (3)	33% (2)	Ja	36	
http://www.debilt.nl	De Bilt	64% (7)	83% (5)	Ja	43	
http://www.demarne.nl	De Marne	27% (3)	33% (2)	Ja	32	
http://www.dewolden.nl	De Wolden	36% (4)	33% (2)	Ja	35	
http://www.denhaag.nl	's-Gravenhage	36% (4)	33% (2)	Ja	42	
http://www.denhelder.nl	Den Helder	36% (4)	17% (1)	Ja	36	
http://www.delft.nl	Delft	18% (2)	17% (1)	Ja	44	
http://www.delfzijl.nl	Delfzijl	45% (5)	50% (3)	Ja	30	
http://www.derondevenen.nl/	De Ronde Venen	36% (4)	33% (2)	Ja	35	
http://www.deurne.nl	Deurne	36% (4)	50% (3)	Ja	34	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.deventer.nl	Deventer	9% (1)	0% (0)	Ja	47	
http://www.diemen.nl	Diemen	18% (2)	0% (0)	Ja	41	
http://www.dinkelland.nl	Dinkelland	45% (5)	50% (3)	Ja	40	
http://www.dirksland.nl	Dirksland	27% (3)	33% (2)	Ja	29	
http://www.doesburg.nl	Doesburg	36% (4)	50% (3)	Ja	31	
http://www.doetinchem.nl	Doetinchem	27% (3)	17% (1)	Nee	37	
http://www.dongen.nl	Dongen	27% (3)	17% (1)	Ja	41	
http://www.dongeradeel.nl/	Dongeradeel	55% (6)	83% (5)	Ja	34	
http://cms.dordrecht.nl/dordt?waxtrapp=dzgfIDsHaKnPvBJ	Dordrecht	9% (1)	0% (0)	Ja	41	P1
http://www.drechterland.nl	Drechterland	45% (5)	33% (2)	Nee	30	
http://www.drimmelen.nl	Drimmelen	45% (5)	50% (3)	Nee	31	
http://www.dronten.nl	Dronten	55% (6)	33% (2)	Nee	32	
http://www.druten.nl	Druten	36% (4)	33% (2)	Ja	35	
http://www.duiven.nl	Duiven	73% (8)	50% (3)	Ja	33	
http://www.echt-susteren.nl	Echt-Susteren	55% (6)	50% (3)	Ja	32	
http://www.edam-volendam.nl	Edam-Volendam	64% (7)	50% (3)	Nee	31	
http://www.ede.nl	Ede	36% (4)	50% (3)	Ja	45	
http://www.eemnes.nl	Eemnes	55% (6)	67% (4)	Ja	34	
http://www.eemsmond.nl	Eemsmond	36% (4)	33% (2)	Ja	39	
http://www.eersel.nl	Eersel	27% (3)	17% (1)	Ja	30	
http://www.eindhoven.nl	Eindhoven	45% (5)	50% (3)	Ja	39	
http://www.eijsden-margraten.nl/	Eijsden-Margraten	27% (3)	17% (1)	Ja	37	
http://www.elburg.nl	Elburg	0% (0)	0% (0)	Ja	47	P2
http://www.emmen.nl	Emmen	9% (1)	0% (0)	Ja	47	P1
http://www.enkhuizen.nl	Enkhuizen	27% (3)	0% (0)	Nee	33	
http://www.enschede.nl	Enschede	36% (4)	33% (2)	Ja	47	
http://www.epe.nl	Epe	45% (5)	33% (2)	Ja	32	
http://www.ermelo.nl	Ermelo	55% (6)	50% (3)	Ja	34	
http://www.etten-leur.nl	Etten-Leur	36% (4)	67% (4)	Ja	47	
http://www.ferwerderadiel.nl	Ferwerderadiel	18% (2)	17% (1)	Ja	37	
http://www.franekeradeel.nl	Franekeradeel	82% (9)	83% (5)	Nee	33	
http://www.gaasterlan-sleat.nl	Gaasterlân-Sleat	45% (5)	50% (3)	Ja	36	
http://www.geertruidenberg.nl	Geertruidenberg	27% (3)	33% (2)	Ja	36	
http://www.geldermalsen.nl	Geldermalsen	27% (3)	33% (2)	Ja	41	
http://www.geldrop-mierlo.nl	Geldrop-Mierlo	36% (4)	33% (2)	Ja	28	
http://www.gemert-bakel.nl	Gemert-Bakel	36% (4)	33% (2)	Ja	36	
http://www.gennep.nl	Gennep	55% (6)	67% (4)	Ja	29	
http://www.giessenlanden.nl	Giessenlanden	36% (4)	33% (2)	Ja	33	
http://www.gilzerijen.nl	Gilze en Rijen	36% (4)	17% (1)	Ja	35	
http://www.goedereede.nl	Goedereede	36% (4)	33% (2)	Ja	37	
http://www.goes.nl	Goes	45% (5)	50% (3)	Ja	33	
http://www.goirle.nl	Goirle	0% (0)	0% (0)	Ja	47	WR

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.gorinchem.nl	Gorinchem	64% (7)	67% (4)	Ja	36	
http://www.gouda.nl	Gouda	45% (5)	67% (4)	Ja	45	
http://www.graafstroom.nl	Graafstroom	45% (5)	33% (2)	Ja	34	
http://www.graftderijp.nl	Graft-De Rijp	27% (3)	17% (1)	Ja	33	
http://www.grave.nl	Grave	27% (3)	17% (1)	Ja	31	
http://www.groesbeek.nl	Groesbeek	45% (5)	50% (3)	Ja	31	
http://gemeente.groningen.nl	Groningen (Gr)	73% (8)	83% (5)	Ja	43	
http://www.grootegast.nl	Grootegast	55% (6)	33% (2)	Ja	34	
http://www.gulpen-wittem.nl	Gulpen-Wittem	64% (7)	67% (4)	Ja	34	
http://www.haaksbergen.nl	Haaksbergen	45% (5)	67% (4)	Ja	44	
http://www.haaren.nl	Haaren	27% (3)	33% (2)	Ja	32	
http://www.haarlem.nl	Haarlem	64% (7)	83% (5)	Ja	44	
http://www.haarlemmerliede.nl	Haarlemmerliede en Spaarnwoude	45% (5)	33% (2)	Ja	28	
http://www.haarlemmermeer.nl	Haarlemmermeer	45% (5)	83% (5)	Ja	43	
http://www.halderberge.nl	Halderberge	18% (2)	17% (1)	Nee	44	
http://www.hardenberg.nl	Hardenberg	73% (8)	83% (5)	Ja	28	
http://www.harderwijk.nl	Harderwijk	36% (4)	50% (3)	Ja	31	
http://www.hardinxveld-giessendam.nl	Hardinxveld- Giessendam	36% (4)	33% (2)	Nee	34	
http://www.haren.nl	Haren	27% (3)	50% (3)	Ja	42	
http://www.harenkarspel.nl	Harenkarspel	45% (5)	33% (2)	Nee	32	
http://www.harlingen.nl/	Harlingen	55% (6)	83% (5)	Ja	36	
http://www.hattem.nl	Hattem	45% (5)	17% (1)	Nee	35	
http://www.heemskerk.nl	Heemskerk	18% (2)	0% (0)	Nee	37	
http://www.heemstede.nl	Heemstede	45% (5)	33% (2)	Ja	25	
http://www.heerde.nl	Heerde	18% (2)	0% (0)	Ja	35	
http://www.heerenveen.nl	Heerenveen	27% (3)	0% (0)	Ja	41	
http://www.heerhugowaard.nl	Heerhugowaard	18% (2)	17% (1)	Ja	42	
http://www.heerlen.nl	Heerlen	36% (4)	33% (2)	Ja	44	
http://www.heeze-leende.nl	Heeze-Leende	27% (3)	17% (1)	Nee	31	
http://www.heiloo.nl	Heiloo	45% (5)	33% (2)	Ja	36	
http://www.hellendoorn.nl	Hellendoorn	45% (5)	50% (3)	Nee	38	
http://www.hellevoetsluis.nl	Hellevoetsluis	64% (7)	33% (2)	Ja	32	
http://www.helmond.nl	Helmond	64% (7)	67% (4)	Ja	30	
http://www.h-i-ambacht.nl	Hendrik-Ido-Ambacht	27% (3)	50% (3)	Ja	40	
http://www.hengelo.nl	Hengelo	27% (3)	33% (2)	Nee	37	
http://www.s-hertogenbosch.nl	's-Hertogenbosch	27% (3)	17% (1)	Ja	41	
http://www.hetbildt.nl/	Het Bildt	36% (4)	33% (2)	Ja	39	
http://www.heumen.nl	Heumen	27% (3)	17% (1)	Ja	33	
http://www.heusden.nl	Heusden	45% (5)	33% (2)	Ja	29	
http://www.hillegom.nl	Hillegom	36% (4)	33% (2)	Ja	38	
http://www.hilvarenbeek.nl	Hilvarenbeek	55% (6)	50% (3)	Ja	35	
http://www.hilversum.nl	Hilversum	18% (2)	17% (1)	Ja	43	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.hofvantwente.nl	Hof van Twente	18% (2)	17% (1)	Ja	41	
http://www.hoogeveen.nl	Hoogeveen	18% (2)	0% (0)	Ja	46	
http://www.hoogezand-sappemeer.nl	Hoogezand-Sappemeer	27% (3)	17% (1)	Ja	30	
http://www.hoorn.nl	Hoorn	45% (5)	50% (3)	Ja	27	
http://www.horstaandemaas.nl	Horst aan de Maas	9% (1)	17% (1)	Ja	45	
http://www.houten.nl	Houten	0% (0)	0% (0)	Ja	47	WR
http://www.huizen.nl	Huizen	18% (2)	17% (1)	Ja	42	
http://www.gemeentehulst.nl	Hulst	9% (1)	17% (1)	Ja	45	
http://www.ijsselstein.nl	IJsselstein	27% (3)	17% (1)	Ja	36	
http://www.kaagenbraassem.nl	Kaag en Braassem	18% (2)	17% (1)	Ja	32	
http://www.kampen.nl	Kampen	45% (5)	50% (3)	Ja	40	
http://www.kapelle.nl	Kapelle	64% (7)	50% (3)	Ja	29	
http://www.katwijk.nl	Katwijk	45% (5)	33% (2)	Nee	36	
http://www.kerkrade.nl	Kerkrade	45% (5)	33% (2)	Ja	41	
http://www.koggenland.nl	Koggenland	36% (4)	33% (2)	Ja	32	
http://www.kollumerland.nl	Kollumerland en Nieuwkruisland	36% (4)	50% (3)	Ja	35	
http://www.korendijk.nl	Korendijk	36% (4)	17% (1)	Ja	36	
http://www.krimpenaandenijssel.nl	Krimpen aan den IJssel	0% (0)	0% (0)	Ja	47	WR
http://www.laarbeek.nl	Laarbeek	64% (7)	33% (2)	Ja	33	
http://www.landerd.nl	Landerd	36% (4)	33% (2)	Ja	29	
http://www.landgraaf.nl	Landgraaf	36% (4)	33% (2)	Nee	31	
http://www.landsmeer.nl	Landsmeer	9% (1)	0% (0)	Ja	46	
http://www.gemeentelangedijk.nl	Langedijk	45% (5)	33% (2)	Ja	36	
http://www.lansingerland.nl	Lansingerland	45% (5)	50% (3)	Ja	31	
http://www.laren.nl	Laren	36% (4)	17% (1)	Ja	35	
http://www.leek.nl	Leek	9% (1)	0% (0)	Ja	46	
http://www.leerdam.nl	Leerdam	64% (7)	83% (5)	Ja	34	
http://www.leeuwarden.nl/live/home.pag	Leeuwarden	64% (7)	83% (5)	Ja	38	
http://www.leeuwarderadeel.nl	Leeuwarderadeel	27% (3)	17% (1)	Ja	37	
http://gemeente.leiden.nl/gemeente	Leiden	45% (5)	67% (4)	Ja	37	
http://www.leiderdorp.nl	Leiderdorp	18% (2)	17% (1)	Ja	44	
http://www.leidschendam-voorborg.nl	Leidschendam-Voorburg	55% (6)	50% (3)	Ja	45	
http://www.lelystad.nl	Lelystad	73% (8)	83% (5)	Ja	39	
http://www.lemsterland.nl	Lemsterland	45% (5)	50% (3)	Nee	35	
http://www.leudal.nl	Leudal	64% (7)	67% (4)	Ja	41	
http://www.leusden.nl	Leusden	55% (6)	67% (4)	Ja	34	
http://www.liesveld.nl	Liesveld	27% (3)	33% (2)	Ja	32	
http://www.lingewaal.nl	Lingewaal	36% (4)	33% (2)	Ja	31	
http://www.lingewaard.nl	Lingewaard	55% (6)	67% (4)	Ja	32	
http://www.lisse.nl	Lisse	27% (3)	33% (2)	Nee	35	
http://www.littenseradiel.nl	Littenseradiel	45% (5)	50% (3)	Ja	35	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.lochem.nl	Lochem	36% (4)	17% (1)	Ja	34	
http://www.loonopzand.nl	Loon op Zand	27% (3)	17% (1)	Ja	40	
http://www.lopik.nl	Lopik	27% (3)	17% (1)	Ja	31	
http://www.loppersum.nl	Loppersum	18% (2)	17% (1)	Ja	36	
http://www.gemeentelosser.nl	Losser	36% (4)	50% (3)	Ja	41	
http://www.maasdonk.nl	Maasdonk	27% (3)	33% (2)	Ja	46	
http://www.maasdriel.nl	Maasdriel	55% (6)	50% (3)	Ja	37	
http://www.gemeentemaasgouw.nl	Maasgouw	36% (4)	50% (3)	Ja	39	
http://www.maassluis.nl	Maassluis	64% (7)	83% (5)	Ja	31	
http://www.maastricht.nl	Maastricht	64% (7)	67% (4)	Ja	35	
http://www.marum.nl	Marum	45% (5)	50% (3)	Ja	33	
http://www.medemblik.nl/	Medemblik	45% (5)	33% (2)	Ja	31	
http://www.meerssen.nl	Meerssen	45% (5)	17% (1)	Ja	37	
http://www.menameradiel.nl/	Menameradiel	18% (2)	33% (2)	Ja	37	
http://www.menterwolde.nl	Menterwolde	55% (6)	50% (3)	Ja	29	
http://www.meppel.nl	Meppel	64% (7)	83% (5)	Ja	39	
http://www.middelburg.nl	Middelburg	55% (6)	67% (4)	Ja	34	
http://www.middelharnis.nl	Middelharnis	45% (5)	50% (3)	Ja	32	
http://www.middendelfland.nl	Midden-Delfland	55% (6)	50% (3)	Ja	32	
http://www.middendrenthe.nl	Midden-Drenthe	18% (2)	17% (1)	Ja	41	
http://www.gemeente-mill.nl	Mill en Sint Hubert	73% (8)	67% (4)	Ja	32	
http://www.millingen.nl	Millingen aan de Rijn	18% (2)	0% (0)	Ja	38	
http://www.moerdijk.nl	Moerdijk	55% (6)	50% (3)	Ja	45	
http://www.montferland.info	Montferland	45% (5)	33% (2)	Ja	31	
http://www.montfoort.nl	Montfoort	18% (2)	17% (1)	Ja	33	
http://www.mookmiddelbaar.nl	Mook en Middelaar	45% (5)	17% (1)	Ja	31	
http://www.muiden.nl	Muiden	36% (4)	17% (1)	Ja	32	
http://www.naarden.nl	Naarden	45% (5)	33% (2)	Ja	32	
http://www.nederbetuwe.nl	Neder-Betuwe	45% (5)	50% (3)	Ja	41	
http://www.nederlek.nl	Nederlek	45% (5)	33% (2)	Nee	37	
http://www.nederweert.nl	Nederweert	73% (8)	67% (4)	Ja	31	
http://www.neerijnen.nl	Neerijnen	45% (5)	33% (2)	Ja	45	
http://www.niedorp.nl	Niedorp	36% (4)	33% (2)	Ja	33	
http://www.nieuwegein.nl	Nieuwegein	64% (7)	67% (4)	Ja	41	
http://www.nieuwkoop.nl	Nieuwkoop	55% (6)	50% (3)	Ja	34	
http://www.nieuw-lekkerland.nl	Nieuw-Lekkerland	45% (5)	33% (2)	Ja	30	
http://www.nijkerk.org	Nijkerk	45% (5)	33% (2)	Ja	33	
http://www.nijmegen.nl	Nijmegen	64% (7)	83% (5)	Ja	38	
http://www.noord-beveland.nl	Noord-Beveland	45% (5)	67% (4)	Ja	42	
http://www.gemeentenoordenveld.nl	Noordenveld	18% (2)	17% (1)	Ja	47	
http://www.noordoostpolder.nl	Noordoostpolder	36% (4)	33% (2)	Ja	40	
http://www.noordwijk.nl	Noordwijk	64% (7)	67% (4)	Ja	32	
http://www.noordwijkerhout.nl	Noordwijkerhout	45% (5)	50% (3)	Ja	47	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.nuenen.nl	Nuenen, Gerwen en Nederwetten	55% (6)	50% (3)	Ja	33	
http://www.nunspeet.nl	Nunspeet	82% (9)	83% (5)	Ja	31	
http://www.nuth.nl	Nuth	36% (4)	17% (1)	Ja	32	
http://www.oegstgeest.nl	Oegstgeest	18% (2)	33% (2)	Ja	46	
http://www.oirschot.nl	Oirschot	27% (3)	17% (1)	Ja	32	
http://www.oisterwijk.nl	Oisterwijk	18% (2)	33% (2)	Ja	47	
http://www.gemeente-oldambt.nl	Oldambt	45% (5)	50% (3)	Ja	36	
http://www.oldebroek.nl	Oldebroek	55% (6)	33% (2)	Ja	35	
http://www.oldenzaal.nl	Oldenzaal	45% (5)	50% (3)	Ja	37	
http://www.olst-wijhe.nl	Olst-Wijhe	18% (2)	17% (1)	Ja	33	
http://www.ommen.nl	Ommen	45% (5)	50% (3)	Ja	30	
http://www.onderbanken.nl	Onderbanken	45% (5)	50% (3)	Ja	32	
http://www.oostgelre.nl	Oost Gelre	45% (5)	33% (2)	Ja	37	
http://www.oosterhout.nl	Oosterhout	18% (2)	0% (0)	Nee	45	P1
http://www.oostflakkee.nl	Oostflakkee	27% (3)	17% (1)	Ja	32	
http://www.ooststellingwerf.nl/	Ooststellingwerf	36% (4)	17% (1)	Ja	34	
http://www.oostzaan.nl	Oostzaan	18% (2)	33% (2)	Ja	44	
http://www.opmeer.nl	Opmeer	36% (4)	33% (2)	Ja	34	
http://www.opsterland.nl	Opsterland	55% (6)	50% (3)	Ja	35	
http://www.oss.nl	Oss	27% (3)	33% (2)	Ja	37	
http://www.oud-beijerland.nl	Oud-Beijerland	36% (4)	33% (2)	Ja	36	
http://www.oude-ijsselstreek.nl	Oude IJsselstreek	27% (3)	17% (1)	Ja	46	
http://www.ouder-amstel.nl	Ouder-Amstel	82% (9)	67% (4)	Ja	36	
http://www.ouderkerk.nl	Ouderkerk	55% (6)	50% (3)	Ja	32	
http://www.oudewater.nl	Oudewater	64% (7)	67% (4)	Ja	30	
http://www.overbetuwe.nl	Overbetuwe	45% (5)	67% (4)	Ja	46	
http://www.papendrecht.nl	Papendrecht	36% (4)	33% (2)	Ja	40	
http://www.peelenmaas.nl	Peel en Maas	64% (7)	67% (4)	Ja	38	
http://www.pekela.nl	Pekela	55% (6)	67% (4)	Ja	30	
http://www.pijnacker-nootdorp.nl	Pijnacker-Nootdorp	36% (4)	33% (2)	Ja	44	
http://www.purmerend.nl	Purmerend	27% (3)	33% (2)	Ja	28	
http://www.putten.nl	Putten	27% (3)	33% (2)	Ja	43	
http://www.raalte.nl	Raalte	36% (4)	33% (2)	Ja	34	
http://www.reimerswaal.nl	Reimerswaal	36% (4)	33% (2)	Ja	31	
http://www.renkum.nl	Renkum	36% (4)	50% (3)	Ja	33	
http://www.renswoude.nl	Renswoude	27% (3)	17% (1)	Ja	27	
http://www.reuseldemierden.nl	Reusel-De Mierden	45% (5)	50% (3)	Ja	32	
http://www.rheden.nl	Rheden	9% (1)	17% (1)	Ja	44	
http://www.rhenen.nl	Rhenen	18% (2)	33% (2)	Ja	38	
http://www.ridderkerk.nl	Ridderkerk	45% (5)	17% (1)	Ja	29	
http://www.rijnwaarden.nl	Rijnwaarden	45% (5)	67% (4)	Nee	39	
http://www.rijnwoude.nl	Rijnwoude	64% (7)	67% (4)	Ja	36	
http://www.rijssen-holten.nl	Rijssen-Holten	55% (6)	50% (3)	Ja	35	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.rijswijk.nl	Rijswijk	9% (1)	17% (1)	Ja	44	
http://www.roerdalen.nl	Roerdalen	36% (4)	33% (2)	Ja	30	
http://gemeente.roermond.nl	Roermond	64% (7)	83% (5)	Ja	28	
http://www.roosendaal.nl	Roosendaal	36% (4)	33% (2)	Ja	47	
http://www.rotterdam.nl/gemeente_rotterdam	Rotterdam	27% (3)	33% (2)	Ja	36	
http://www.rozendaal.nl	Rozendaal	27% (3)	33% (2)	Ja	47	
http://www.rucphen.nl	Rucphen	27% (3)	33% (2)	Nee	40	
http://www.schagen.nl	Schagen	45% (5)	50% (3)	Ja	29	
http://www.schermer.nl	Schermer	45% (5)	33% (2)	Nee	34	
http://www.scherpenzeel.nl	Scherpenzeel	36% (4)	33% (2)	Ja	31	
http://www.schiedam.nl	Schiedam	64% (7)	67% (4)	Ja	37	
http://www.schiermonnikoog.nl/sjablonen/1/default.asp?objectID=1	Schiermonnikoog	27% (3)	33% (2)	Nee	42	
http://www.schijndel.nl	Schijndel	0% (0)	0% (0)	Ja	46	P2
http://www.schinnen.nl	Schinnen	27% (3)	17% (1)	Ja	31	
http://www.schoonhoven.nl	Schoonhoven	55% (6)	67% (4)	Ja	34	
http://www.schouwen-duiveland.nl	Schouwen-Duiveland	55% (6)	83% (5)	Ja	36	
http://www.simpelveld.nl	Simpelveld	36% (4)	33% (2)	Nee	29	
http://www.sintanthonis.nl	Sint Anthonis	27% (3)	17% (1)	Ja	37	
http://www.sint-michielsgestel.nl	Sint-Michielsgestel	55% (6)	67% (4)	Nee	31	
http://www.sint-oedenrode.nl	Sint-Oedenrode	55% (6)	50% (3)	Ja	40	
http://www.sittard-geleen.nl	Sittard-Geleen	18% (2)	33% (2)	Ja	42	
http://www.skarsterlan.nl	Skarsterlân	36% (4)	50% (3)	Ja	37	
http://www.sliedrecht.nl	Sliedrecht	9% (1)	0% (0)	Nee	37	
http://www.slochteren.nl	Slochteren	45% (5)	33% (2)	Ja	36	
http://www.gemeentesluis.nl	Sluis	27% (3)	33% (2)	Ja	46	
http://www.smallingerland.nl	Smallingerland	27% (3)	33% (2)	Ja	35	
http://www.soest.nl	Soest	36% (4)	33% (2)	Ja	40	
http://www.someren.nl	Someren	9% (1)	17% (1)	Nee	45	
http://www.sonenbreugel.nl	Son en Breugel	55% (6)	50% (3)	Ja	34	
http://www.spijkenisse.nl	Spijkenisse	9% (1)	17% (1)	Ja	34	
http://www.stadskanaal.nl	Stadskanaal	0% (0)	0% (0)	Ja	46	
http://www.staphorst.nl	Staphorst	36% (4)	33% (2)	Nee	31	
http://www.stedebroec.nl	Stede Broec	27% (3)	33% (2)	Ja	42	
http://www.gemeente-steenbergen.nl	Steenbergen	36% (4)	50% (3)	Ja	36	
http://www.steenwijkerland.nl	Steenwijkerland	27% (3)	33% (2)	Ja	43	
http://www.gemeentestein.nl	Stein	45% (5)	33% (2)	Ja	33	
http://www.stichtsevecht.nl/	Stichtse Vecht	18% (2)	17% (1)	Ja	37	
http://www.strijen.nl	Strijen	36% (4)	50% (3)	Ja	35	
http://www.gemeentesudwestfryslan.nl	Súdwest Fryslân	27% (3)	0% (0)	Nee	33	
http://www.tenboer.nl	Ten Boer	27% (3)	33% (2)	Ja	39	
http://www.terneuzen.nl	Terneuzen	9% (1)	0% (0)	Ja	43	
http://www.tereschelling.nl/index.php?mediumid=1	Terschelling	45% (5)	50% (3)	Ja	29	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.texel.nl/index.php?mediumid=29	Texel	36% (4)	33% (2)	Ja	34	
http://www.teylingen.nl	Teylingen	9% (1)	0% (0)	Ja	43	
http://www.tholen.nl	Tholen	45% (5)	50% (3)	Ja	31	
http://www.tiel.nl	Tiel	9% (1)	0% (0)	Ja	41	P1
http://www.t-diel.nl	Tytsjerksteradiel	27% (3)	33% (2)	Ja	41	
http://www.tilburg.nl	Tilburg	36% (4)	50% (3)	Nee	44	
http://www.tubbergen.nl	Tubbergen	27% (3)	33% (2)	Ja	32	
http://www.twenterand.nl	Twenterand	45% (5)	33% (2)	Ja	35	
http://www.tynaarlo.nl	Tynaarlo	27% (3)	33% (2)	Ja	42	
http://www.ubbergen.nl	Ubbergen	45% (5)	50% (3)	Ja	32	
http://www.uden.nl	Uden	73% (8)	83% (5)	Ja	42	
http://www.uitgeest.nl	Uitgeest	18% (2)	0% (0)	Ja	35	
http://www.uithoorn.nl	Uithoorn	18% (2)	33% (2)	Ja	39	
http://www.urk.nl	Urk	64% (7)	83% (5)	Ja	31	
http://www.utrecht.nl	Utrecht (Utr)	73% (8)	83% (5)	Ja	33	
http://www.heuvelrug.nl	Utrechtse Heuvelrug	64% (7)	67% (4)	Ja	32	
http://www.vaals.nl	Vaals	36% (4)	33% (2)	Nee	38	
http://www.valkenburg.nl	Valkenburg aan de Geul	55% (6)	67% (4)	Ja	32	
http://www.valkenswaard.nl	Valkenswaard	36% (4)	33% (2)	Nee	38	
http://gemeente.veendam.nl	Veendam	18% (2)	17% (1)	Ja	44	
http://www.veenendaal.nl	Veenendaal	45% (5)	50% (3)	Ja	34	
http://www.veere.nl	Veere	36% (4)	33% (2)	Ja	39	
http://www.veghel.nl	Veghel	36% (4)	17% (1)	Ja	34	
http://www.veldhoven.nl	Veldhoven	27% (3)	33% (2)	Ja	35	
http://www.velsen.nl	Velsen	36% (4)	50% (3)	Ja	46	
http://www.venlo.nl	Venlo	18% (2)	0% (0)	Ja	32	P1
http://www.venray.nl	Venray	45% (5)	33% (2)	Ja	31	
http://www.vianen.nl	Vianen	64% (7)	67% (4)	Nee	33	
http://www.vlaardingen.nl	Vlaardingen	82% (9)	83% (5)	Ja	41	
http://www.vlagtwedde.nl	Vlagtwedde	18% (2)	0% (0)	Ja	31	
http://www.vlieland.nl/index.php?mediumid=1	Vlieland	36% (4)	33% (2)	Ja	33	
http://www.vlissingen.nl/Gemeente-Vlissingen/Gemeente.htm	Vlissingen	73% (8)	100% (6)	Ja	44	
http://www.gemeentevlist.nl/	Vlist	36% (4)	17% (1)	Ja	30	
http://www.voerendaal.nl	Voerendaal	55% (6)	33% (2)	Ja	33	
http://www.voorschoten.nl	Voorschoten	36% (4)	67% (4)	Ja	46	
http://www.vorst.nl	Vorst	27% (3)	17% (1)	Nee	27	
http://www.vught.nl	Vught	18% (2)	17% (1)	Ja	40	
http://www.waalre.nl	Waalre	45% (5)	50% (3)	Ja	31	
http://www.waalwijk.nl	Waalwijk	27% (3)	17% (1)	Ja	40	
http://www.waddinxveen.nl	Waddinxveen	45% (5)	33% (2)	Ja	33	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.wageningen.nl	Wageningen	27% (3)	33% (2)	Ja	46	
http://www.wassenaar.nl	Wassenaar	27% (3)	33% (2)	Ja	46	
http://www.waterland.nl	Waterland	36% (4)	33% (2)	Ja	40	
http://www.weert.nl	Weert	82% (9)	67% (4)	Ja	31	
http://www.weesp.nl	Weesp	36% (4)	33% (2)	Ja	33	
http://www.werkendam.nl	Werkendam	45% (5)	50% (3)	Ja	29	
http://www.westmaasenwaal.nl	West Maas en Waal	36% (4)	17% (1)	Ja	31	
http://www.gemeentewesterveld.nl	Westerveld	9% (1)	0% (0)	Ja	42	
http://www.westervoort.nl	Westervoort	36% (4)	33% (2)	Ja	33	
http://www.gemeentewestland.nl	Westland	73% (8)	67% (4)	Ja	27	
http://www.weststellingwerf.nl/	Weststellingwerf	27% (3)	33% (2)	Ja	43	
http://www.westvoorne.nl	Westvoorne	36% (4)	33% (2)	Ja	33	
http://www.wierden.nl	Wierden	36% (4)	67% (4)	Ja	28	
http://www.wieringen.nl	Wieringen	55% (6)	67% (4)	Ja	35	
http://www.wieringermeer.nl	Wieringermeer	36% (4)	33% (2)	Ja	32	
http://www.wijchen.nl	Wijchen	36% (4)	33% (2)	Ja	32	
http://www.wijdmeren.nl	Wijdmeren	36% (4)	50% (3)	Ja	28	
http://www.wijkbijduurstede.nl	Wijk bij Duurstede	0% (0)	0% (0)	Ja	47	WR *
http://www.winsum.nl	Winsum	55% (6)	50% (3)	Ja	35	
http://www.winterswijk.nl	Winterswijk	18% (2)	33% (2)	Ja	45	
http://www.woensdrecht.nl	Woensdrecht	45% (5)	50% (3)	Ja	33	
http://www.woerden.nl	Woerden	55% (6)	67% (4)	Ja	41	
http://www.wormerland.nl	Wormerland	27% (3)	33% (2)	Ja	43	
http://www.woudenberg.net	Woudenberg	36% (4)	33% (2)	Ja	35	
http://www.woudrichem.nl	Woudrichem	36% (4)	33% (2)	Ja	32	
http://www.zaanstad.nl	Zaanstad	55% (6)	83% (5)	Ja	38	
http://www.zaltbommel.nl	Zaltbommel	36% (4)	33% (2)	Ja	39	
http://www.zandvoort.nl/website/webgen.nsf	Zandvoort	82% (9)	83% (5)	Nee	36	
http://www.zederik.nl	Zederik	36% (4)	33% (2)	Ja	34	
http://www.zeevang.nl	Zeevang	36% (4)	33% (2)	Ja	32	
http://www.zeewolde.nl/website	Zeewolde	45% (5)	33% (2)	Ja	34	
http://www.zeist.nl	Zeist	45% (5)	67% (4)	Ja	43	
http://www.zevenaar.nl	Zevenaar	45% (5)	50% (3)	Ja	33	
http://www.zijpe.nl	Zijpe	45% (5)	50% (3)	Ja	31	
http://www.zoetermeer.nl	Zoetermeer	45% (5)	67% (4)	Ja	38	
http://www.zoeterwoude.nl	Zoeterwoude	27% (3)	17% (1)	Ja	34	
http://www.zuidhorn.nl	Zuidhorn	27% (3)	17% (1)	Nee	40	
http://www.zuidplas.nl	Zuidplas	36% (4)	50% (3)	Ja	34	
http://www.zundert.nl	Zundert	45% (5)	33% (2)	Ja	33	
http://www.zutphen.nl	Zutphen	64% (7)	83% (5)	Ja	38	
http://www.zwartewaterland.nl	Zwartewaterland	55% (6)	50% (3)	Ja	41	
http://www.zwijndrecht.nl	Zwijndrecht	45% (5)	50% (3)	Ja	39	
http://www.zwolle.nl	Zwolle	45% (5)	33% (2)	Ja	27	

URL website	Gemeente	% Fout WR (11)	% Fout P1 (6)	Zoekactie geslaagd?	Gemiddelde Toetstool	Waarmerk
http://www.rijksoverheid.nl	Rijksoverheid	18% (2)	33% (2)	Ja	47	

Toelichting

Onder de kop "URL Website" staat het adres van de homepage van de gemeentelijke website. Daar waar de homepage van de gemeentelijke website niet eindigt op .nl is de URL genoteerd die wel naar de homepage van de site wijst. In de derde en vierde kolom staat het aantal fouten wat geconstateerd is. Achter de percentages staat het absolute aantal geconstateerde fouten: voor de Webrichtlijnen maximaal 11, voor Waarmerk drempelvrij.nl prioriteit 1 maximaal 6. De kolom Waarmerk representeert de uitslag in het Waarmerk drempelvrij register (per 1-2-2011) met de volgende afkortingen en logo's:

P1: voldoet aan prioriteit 1 van het Waarmerk drempelvrij.nl

P2: voldoet aan prioriteit 1 en 2 van het Waarmerk drempelvrij.nl

WR: voldoet aan alle Webrichtlijnen

Meer gedetailleerde onderzoeksinformatie is verkrijgbaar bij Stichting Accessibility.

Bijlage II: Onderzoekspunten

De hier beschreven ijkpunten zijn samengesteld uit verschillende richtlijnen uit de webrichtlijnen. In sommige gevallen komt de richtlijn overeen met een ijkpunt van het W3C.

Toetsenbordtoegankelijkheid

Toetsenbordtoegankelijkheid heeft te maken met apparaatonafhankelijke toegang tot de informatie en functionaliteit van een webpagina²⁵. Dit houdt in dat een website niet alleen met de muis te bedienen moet zijn, maar ook met alternatieve vormen van invoer- of aanwijsapparaten. Naast het toetsenbord valt dan te denken aan een joystick of de stem.

Schaalbaarheid van lettergrootte

Wanneer geen absolute eenheden zijn gebruikt voor het opmaken van de lettergrootte, maar relatieve eenheden is de lettergrootte schaalbaar²⁶. Dit betekent dat de gebruiker, naar behoefte, de tekst op een website kan vergroten of verkleinen, zodat deze voor hem of haar leesbaar is.

Correct gebruik kopregels

- H1** Een belangrijk onderdeel van een webpagina is het gebruik van kopregels.
- H2** Kopregels op het internet lijken erg veel op de kopjes die in een boek voor
- H3** hoofdstukken worden gebruikt. Om te beginnen wordt er gebruik gemaakt van een kop om het belangrijkste onderwerp van de pagina aan te geven (H1).

Een tweede laag van kopjes wordt gebruikt om de kopjes aan te geven die onder dit onderwerp vallen (H2). Onder deze laag kopjes vallen weer kopjes die subonderwerpen bevatten (H3) etc. Op deze manier ontstaat er een ordening van informatie op de pagina. Zoekmachines maken gebruik van kopregels om de relevantie en belangrijkheid van een bepaald onderwerp af te leiden. De kopregels worden direct gebruikt voor het bepalen van zoekresultaten. Wanneer kopregels niet op een correcte manier worden gebruikt zal de structuur van de pagina niet goed duidelijk worden.

Lay-out tabellen

Het gebruik maken van tabellen om een pagina vorm te geven (lay-out) is een verouderde techniek. Nu kan alle lay-out geregeld worden in CSS-bestanden. Voor lay-out tabellen geldt dan ook dat deze ook niet het principe volgen van het scheiden van inhoud en opmaak. Tabellen zijn bedoeld om relationele weer te geven, vormgeving hoort thuis in een CSS-bestand. Wel gebruik maken van tabellen voor lay-out betekent een vergroting van het bandbreedte gebruik en het ingewikkeld maken van onderhoud, wat een verhoging van de kosten tot gevolg heeft. Ook is het gebruik maken van tabellen voor lay-out hinderlijk voor mensen die bijvoorbeeld gebruik maken van screenreaders of brailleapparatuur. Zij navigeren moeilijker door een pagina wanneer deze opgemaakt is met tabellen.

Vindbaar in Google

Steeds meer gebruikers zoeken informatie via zoekmachines als Google. De kwaliteit en toegankelijkheid van een webpagina zijn twee factoren die mede bepalen of een pagina gevonden kan worden via zoekmachines. Tegenwoordig zijn de technische mogelijkheden van zoekmachines zo groot dat bijna alle informatie binnen enkele muisklikken gevonden kan worden. Deze onderzoekscomponent is geen op zichzelf staand ijkpunt maar een basisbeginsel binnen de Webrichtlijnen. Het kan gebruikt worden als afgeleide en geeft daarmee een indicatie van mogelijke goede toepassing van een aantal Webrichtlijnen.

²⁵ Artikel over toetsenbordtoegankelijkheid: <http://www.accessibility.nl/internet/artikelen/toetsenbord>

²⁶ Artikel over schaalbaarheid van letters: <http://www.accessibility.nl/internet/artikelen/schaalbaar>

Tekstequivalenten

W3C ijkpunt 1.1²⁷

Met ijkpunt 1.1 wordt gekeken of er tekstequivalenten aanwezig zijn voor niet-tekstuele elementen. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan een alt-attribuut voor een afbeelding. Dit is een korte omschrijving van de afbeelding zodat mensen die de afbeelding niet kunnen zien ook op de hoogte zijn van de inhoud of functie ervan.

Naast afbeeldingen zoals foto's gaat het onder meer om animaties en grafische representaties van tekst (bijvoorbeeld een plaatje van tekst). Het komt bijvoorbeeld voor dat de woorden in een menu om over een website te navigeren niet uit tekst bestaan, maar uit afbeeldingen van woorden.

Zonder alt-attribuut is een dergelijk menu dus onbegrijpelijk voor mensen die de afbeeldingen niet kunnen zien. Aan een audiobestand kan ook een tekstequivalent toegevoegd worden, zogenaamde captions.

Het toekennen van tekstequivalenten aan niet-tekstuele elementen is van groot belang voor de bruikbaarheid van de site voor mensen met een visuele of cognitieve handicap. Ook heeft dit grote voordelen voor de vindbaarheid door zoekmachines. In geval van audiobestanden is een tekstequivalent van groot belang voor mensen met een auditieve beperking.

Scripts en applets

W3C ijkpunt 6.3²⁸

Een applet is een programmaatje, doorgaans geschreven in de programmeertaal Java, dat kan worden opgenomen in een webpagina. Scripts zijn stukjes programmacode die in webpagina's kunnen worden opgenomen. Een voorbeeld is JavaScript. Met scripts en applets kan een webdesigner een pagina mooier of dynamischer maken.

Het is belangrijk dat de informatie op zo'n pagina ook nog bereikbaar is voor mensen die, om wat voor reden dan ook, niet de mogelijkheid hebben om deze scripts uit te voeren. Sommige mensen kunnen bijvoorbeeld plug-ins niet downloaden of gebruiken browsers of hulpapparatuur die geen scripts ondersteunen. Er zijn ook organisaties waar de werknemers vanwege veiligheidsredenen geen scriptondersteuning hebben.

Taalwisselingen

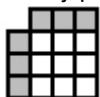
W3C ijkpunt 4.1²⁹

Het kan voorkomen dat binnen een pagina meerdere talen gebruikt worden, bijvoorbeeld Engels en Nederlands. Wanneer van de ene taal op de andere taal wordt overgegaan noemen we dat een taalwisseling. Screenreaders – die o.a. worden gebruikt door mensen met een visuele handicap en mensen met dyslexie – kunnen mits goed aangegeven overgaan op een andere taal inclusief de juiste uitspraak³⁰.

Opmaak van datatables

W3C ijkpunt 5.1³¹

Datatables zijn tabellen met gegevens in cellen. De cellen staan in verband met de rij- en/of kolomkoppen. We onderscheiden drie soorten tabellen. Lay-out tabellen, eenvoudige datatables en complexe datatables. Het gaat hier alleen

²⁷ Een artikel over het gebruik van het alt-attribuut:
<http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt11>

²⁸ Een artikel over het gebruik van applets en scripts:
<http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt63>

²⁹ Een artikel over taalwisselingen: <http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt41>

³⁰ Voor meer informatie over taalwisselingen, zie het artikel Taalwisselingen: Veranderingen in de natuurlijke taal op <http://www.accessibility.nl/internet/artikelen/taalwisselingen>

³¹ Een artikel over het opmaken van eenvoudige datatables:
<http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt51>

over de eenvoudige datatabel. Bij een datatabel bestaan er relaties tussen de kolommen, de rijen en de inhoud van de cellen.

Een complexe datatabel (IJKpunt 5.2³²) heeft voor de kolom- en/of rijkoppen nog een extra niveau: een verdere detaillering van de kopinformatie. Bijvoorbeeld een tabel over financiën waarbij de kop inkomsten weer gesplitst wordt in 2003 en 2004.

Veel eenvoudige datatabelen bevatten meer rijen en/of kolommen waardoor ze al minder overzichtelijk zijn. Iemand die blind is kan de tabel niet in één keer overzien. Wanneer datatabelen goed opgemaakt zijn kunnen blinden, slechtzienden en mensen met een cognitieve handicap de tabellen toch goed begrijpen. De relatie van een datacel met een rij- of kolomkop kan dan bijvoorbeeld met spraakuitvoer of braille gepresenteerd worden.

Style sheets

W3C ijkpunt 6.1³³

Style sheets (ook wel Cascading Style Sheets of CSS) zijn aparte bestanden of stukken code waarin de opmaak van een pagina of website wordt vastgelegd.

Style sheets kunnen gebruikt worden om de lay-out en vormgeving (kleurgebruik, lettergrootte, lettertype etc.) van een pagina te bepalen. Ook kunnen blokken (tekst, afbeeldingen etc.) gepositioneerd worden. De opmaak wordt meestal in een apart (CSS-) bestand opgeslagen en kan voor elke pagina op een website worden gebruikt.

Het gebruik van style sheets vergroot de toegankelijkheid doordat opmaak en inhoud van elkaar gescheiden zijn. Er moet echter wel gekeken worden of de pagina's nog bruikbaar zijn wanneer de bijbehorende style sheets niet gebruikt worden. Door de scheiding van inhoud en presentatie is het makkelijker voor een bezoeker van een website om de inhoud van een website gepresenteerd te krijgen zoals hij of zij dat wil. De inhoud van de pagina kan beter getransformeerd worden naar alternatieve in- en uitvoerapparatuur zoals een brailleleesregel, spraaksynthesizer of een speciale browser.

Ondanks de voordelen van het gebruik van style sheets (ook voor toegankelijkheid) dient men er rekening mee te houden dat bepaalde browsers en hulppapparatuur geen style sheets ondersteunen. Bovendien willen sommige gebruikers hun eigen style sheets gebruiken om bijvoorbeeld tekst beter te kunnen lezen. Er moet dus op gelet worden dat de website ook goed leesbaar is wanneer de style sheets van de site niet gebruikt of ondersteund worden.

Multimedia

W3C ijkpunten 1.3³⁴ en 1.4³⁵

Multimedia, oftewel beeld en geluid, wordt op websites vaak toegepast in de vorm van video. Op een website staat bijvoorbeeld een promotiefilm, interview of nieuwsfragment. De combinatie van beeld en geluid zorgt voor twee potentiële toegankelijkheidsproblemen. Informatie in beeld, zoals tekst, kan worden gemist door mensen met een visuele beperking en informatie in geluid, zoals gesproken tekst, kan voorbij gaan aan mensen met een auditieve beperking. Om deze problemen te voorkomen is het belangrijk om elke video toegankelijk op de website te plaatsen, of zo te maken dat deze van zichzelf al toegankelijk is³⁶. De toegankelijkheid van een video is eenvoudig zelf te testen. Men stelt de vraag: "Begrijp ik deze video met mijn ogen dicht?" en de vraag: "Begrijp ik deze video met mijn vingers in mijn oren?". Toegankelijke video's op websites helpen niet alleen mensen met een beperking, maar bijvoorbeeld ook reizigers in stiltecoupés.

³² Een artikel over het opmaken van complexe datatabelen:
<http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt52>

³³ Een artikel over het gebruik van CSS: <http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt61>

³⁴ Een artikel over audiodescriptie bij multimedia:
<http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt13>

³⁵ Een artikel over ondertiteling bij multimedia: <http://www.accessibility.nl/internet/uitleg/ijkpunten/ijkpunt14>

³⁶ Voor meer informatie over multimedia, zie het artikel: *Eisen voor video en audio (Webrichtlijnen, W3C, drempelvrij)* op <http://www.accessibility.nl/internet/artikelen/audiovideo>

Bijlage III: PDF, video en leesniveau van teksten

PDF

In het onderzoek zijn van internetpagina's alleen standaard (X)HTML pagina's en functionaliteit van de websites onderzocht. PDF-bestanden zijn buiten beschouwing gelaten. Op veel pagina's worden echter wel PDF-bestanden aangeboden. Het is belangrijk om te vermelden dat informatie aangeboden dient te worden via open standaarden. De enige PDF-versies die volgens de Webrichtlijnen gebruikt mogen worden zijn op dit moment PDF 1.7 en PDF/A-1a³⁷. Het is bekend dat veel PDF-documenten op websites niet aan deze standaard voldoen. PDF-documenten die voldoen aan de open standaarden zijn niet per definitie ook toegankelijk.

Video

Steeds meer websites bevatten video's. Veel van deze filmpjes zijn niet toegankelijk, terwijl dat prima mogelijk is. Er bestaan video-players die functies bevatten om ondertiteling voor doven/slechthorenden en extra audiosporen voor blinden/slechtzienden toe te voegen. Deze extra functies maken de filmpjes niet alleen toegankelijk, maar ook doorzoekbaar voor zoekmachines. Voor het maken van extra audiosporen en het maken van ondertiteling bestaan een aantal handige online tools³⁸. Daarnaast zijn er organisaties die bestaand video-materiaal toegankelijk kunnen maken³⁹.

Leesniveau

Om de vindbaarheid te vergroten is het verder belangrijk dat het taalniveau van de informatie overeenkomt met het leesniveau⁴⁰ van de gebruiker. De gemiddelde Nederlander heeft leesniveau B1, terwijl de meeste informatie door overheden aangeboden wordt op een hoger niveau. Leesniveau B1 houdt in dat eenvoudig Nederlands gebruikt wordt, wat bijna iedereen kan begrijpen⁴¹. Ook mensen die geen hoge opleiding hebben gehad en voor hun werk nooit hoeven te lezen. Het leesniveau is in dit onderzoek niet onderzocht. Gemeenten kunnen zelf het leesniveau via een gratis online tool⁴² indicatief meten.

---

³⁷ Meer informatie: <http://www.webrichtlijnen.nl/handleiding/ontwikkeling/productie/open-standaarden/>

³⁸ Zie <http://www.accessibility.nl/internet/artikelen/videotutorial> voor een handig stappenplan

³⁹ Webrichtlijnen videodienst – <http://www.toegankelijkevideo.nl/index.php>

⁴⁰ Meer informatie over leesniveaus is te vinden op <http://www.accessibility.nl/internet/tools/leesniveau>

⁴¹ De indeling van leesniveaus volgens het gemeenschappelijk Europees referentiekader op http://www.taalunieversum.org/onderwijs/gemeenschappelijk_europees_referentiekader/

⁴² http://www.accessibility.nl/internet/tools/leesniveau_tool

Bijlage IV: Resultaten Webrichtlijnen toetstool 2008

In de volgende tabel staan de scores per gemeente uit september 2008 uit de jaarlijkse overheidsmonitor. Deze gegevens zijn verstrekt door het ministerie van BZK. Van gemeentewebsites die door een gemeentelijke herindeling zijn samengevoegd tot 1 website, is het gemiddelde van de score van de oude gemeentewebsites genomen.

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Aa en Hunze	35
Aalburg	31
Aalsmeer	28
Aalten	24
Achtkarspelen	26
Alblasserdam	40
Albrandswaard	30
Alkmaar	33
Almelo	29
Almere	37
Alphen aan den Rijn	30
Alphen-Chaam	28
Ameland	25
Amersfoort	30
Amstelveen	30
Amsterdam	41
Anna Paulowna	28
Apeldoorn	28
Appingedam	25
Arnhem	40
Assen	28
Asten	29
Baarle-Nassau	25
Baarn	28
Barendrecht	34
Barneveld	28
Bedum	25
Beek	24
Beemster	29
Beesel	28
Bellingwedde	27
Bergambacht	29
Bergeijk	29
Bergen (NH)	32
Bergen (Li)	38

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Bergen op Zoom	32
Berkelland	31
Bernheze	26
Bernisse	32
Best	27
Beuningen	31
Beverwijk	30
Binnenmaas	31
Bladel	33
Blaricum	32
Bloemendaal	32
Bodegraven-Reeuwijk	25
Boekel	25
Boarnsterhim	32
Borger-Odoorn	34
Borne	28
Borsele	36
Boskoop	35
Boxmeer	33
Boxtel	26
Breda	28
Brielle	32
Bronckhorst	34
Brummen	33
Brunssum	39
Bunnik	40
Bunschoten	28
Buren	29
Bussum	25
Capelle aan den IJssel	28
Castricum	26
Coevorden	23
Cranendonck	28
Cromstrijen	34
Cuijk	34
Culemborg	35
Dalfsen	32
Dantumadiel	32
De Bilt	33
De Marne	32

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
De Ronde Venen	26
's-Gravenhage	28
Den Helder	34
Delft	26
Delfzijl	26
De Ronde Venen	30
Deurne	31
Deventer	40
Diemen	42
Dinkelland	39
Dirksland	25
Doesburg	30
Doetinchem	32
Dongen	22
Dongeradeel	24
Dordrecht	41
Drechterland	30
Drimmelen	33
Dronten	29
Druten	30
Duiven	32
Echt-Susteren	30
Edam-Volendam	26
Ede	29
Eemnes	35
Eemsmond	27
Eersel	25
Eindhoven	33
Eijsden-Margraten	28
Elburg	31
Emmen	31
Enkhuizen	32
Enschede	40
Epe	28
Ermelo	32
Etten-Leur	34
Ferwerderadiel	36
Franekeradeel	32
Gaasterlân-Sleat	33
Geertruidenberg	32

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Geldermalsen	31
Geldrop-Mierlo	28
Gemert-Bakel	35
Gennep	28
Giessenlanden	27
Gilze en Rijen	32
Goedereede	35
Goes	30
Goirle	34
Gorinchem	30
Gouda	38
Graafstroom	30
Graft-De Rijp	32
Grave	27
Groesbeek	26
Groningen (Gr)	31
Grootegast	31
Gulpen-Wittem	34
Haaksbergen	28
Haaren	28
Haarlem	44
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	29
Haarlemmermeer	34
Halderberge	31
Hardenberg	27
Harderwijk	28
Hardinxveld-Giessendam	25
Haren	40
Harenkarspel	34
Harlingen	37
Hatterm	28
Heemskerk	33
Heemstede	28
Heerde	36
Heerenveen	29
Heerhugowaard	39
Heerlen	27
Heeze-Leende	26
Heiloo	30
Hellendoorn	37

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Hellevoetsluis	31
Helmond	29
Hendrik-Ido-Ambacht	39
Hengelo	26
's-Hertogenbosch	39
Het Bildt	37
Heumen	31
Heusden	30
Hillegom	35
Hilvarenbeek	31
Hilversum	31
Hof van Twente	28
Hoogeveen	32
Hoogezand-Sappemeer	26
Hoorn	26
Horst aan de Maas	34
Houten	29
Huizen	43
Hulst	33
IJsselstein	32
Kaag en Braassem	34
Kampen	38
Kapelle	24
Katwijk	36
Kerkrade	42
Koggenland	27
Kollumerland en Nieuwkruisland	28
Korendijk	38
Krimpen aan den IJssel	32
Laarbeek	32
Landerd	25
Landgraaf	29
Landsmeer	45
Langedijk	32
Lansingerland	27
Laren	31
Leek	32
Leerdam	29
Leeuwarden	31
Leeuwarderadeel	37

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Leiden	31
Leiderdorp	43
Leidschendam-Voorburg	28
Lelystad	29
Lemsterland	34
Leudal	34
Leusden	30
Liesveld	28
Lingewaal	26
Lingewaard	31
Lisse	28
Littenseradiel	34
Lochem	37
Loon op Zand	32
Lopik	25
Loppersum	31
Losser	41
Maasdonk	34
Maasdriel	34
Maasgouw	38
Maassluis	26
Maastricht	31
Marum	30
Medemblik	36
Meerssen	32
Menaldumadeel	39
Menterwolde	24
Meppel	34
Middelburg	32
Middelharnis	34
Midden-Delfland	30
Midden-Drenthe	30
Mill en Sint Hubert	34
Millingen aan de Rijn	33
Moerdijk	31
Montferland	32
Montfoort	25
Mook en Middelaar	27
Muiden	27
Naarden	25

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Neder-Betuwe	39
Nederlek	32
Nederweert	27
Neerijnen	26
Niedorp	29
Nieuwegein	43
Nieuwkoop	26
Nieuw-Lekkerland	26
Nijkerk	33
Nijmegen	37
Noord-Beveland	38
Noordenveld	40
Noordoostpolder	39
Noordwijk	26
Noordwijkerhout	31
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	29
Nunspeet	26
Nuth	31
Oegstgeest	44
Oirschot	32
Oisterwijk	31
Oldambt	32
Oldebroek	33
Oldenzaal	30
Olst-Wijhe	33
Ommen	26
Onderbanken	27
Oost Gelre	33
Oosterhout	31
Oostflakkee	37
Ooststellingwerf	29
Oostzaan	36
Opmeer	27
Opsterland	35
Oss	32
Oud-Beijerland	33
Oude IJsselstreek	33
Ouder-Amstel	35
Ouderkerk	26
Oudewater	26

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Overbetuwe	30
Papendrecht	42
Peel en Maas	33
Pekela	27
Pijnacker-Nootdorp	31
Purmerend	28
Putten	30
Raalte	28
Reimerswaal	30
Renkum	29
Renswoude	24
Reusel-De Mierden	24
Rheden	37
Rhenen	30
Ridderkerk	27
Rijnwaarden	32
Rijnwoude	35
Rijssen-Holten	31
Rijswijk	34
Roerdalen	31
Roermond	28
Roosendaal	34
Rotterdam	35
Rozendaal	31
Rucphen	33
Schagen	24
Schermer	30
Scherpenzeel	27
Schiedam	32
Schiermonnikoog	35
Schijndel	46
Schinnen	26
Schoonhoven	28
Schouwen-Duiveland	35
Simpelveld	24
Sint Anthonis	32
Sint-Michielsgestel	32
Sint-Oedenrode	31
Sittard-Geleen	33
Skarsterlân	31

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Sliedrecht	37
Slochteren	36
Sluis	34
Smallingerland	32
Soest	31
Someren	31
Son en Breugel	30
Spijkenisse	34
Stadskanaal	47
Staphorst	26
Stede Broec	31
Steenbergen	35
Steenwijkerland	43
Stein	27
Stichtse Vecht	30
Strijen	32
Súdwest Fryslân	32
Ten Boer	31
Terneuzen	32
Terschelling	24
Texel	27
Teylingen	33
Tholen	27
Tiel	32
Tytsjerksteradiel	35
Tilburg	45
Tubbergen	32
Twenterand	35
Tynaarlo	42
Ubbergen	27
Uden	35
Uitgeest	35
Uithoorn	32
Urk	31
Utrecht (Utr)	27
Utrechtse Heuvelrug	27
Vaals	32
Valkenburg aan de Geul	28
Valkenswaard	37
Veendam	43

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Veenendaal	30
Veere	29
Veghel	28
Veldhoven	35
Velsen	29
Venlo	33
Venray	31
Vianen	32
Vlaardingen	28
Vlagtwedde	25
Vlieland	29
Vlissingen	31
Vlist	31
Voerendaal	26
Voorschoten	44
Voorst	28
Vught	39
Waalre	30
Waalwijk	28
Waddinxveen	30
Wageningen	33
Wassenaar	32
Waterland	35
Weert	34
Weesp	30
Werkendam	23
West Maas en Waal	31
Westerveld	30
Westervoort	28
Westland	26
Weststellingwerf	30
Westvoorne	29
Wierden	32
Wieringen	31
Wieringermeer	30
Wijchen	32
Wijdemeren	28
Wijk bij Duurstede	39
Winsum	33
Winterswijk	34

Gemeente	Score overheidsmonitor 2008
Woensdrecht	32
Woerden	40
Wormerland	42
Woudenberg	30
Woudrichem	27
Zaanstad	36
Zaltbommel	29
Zandvoort	34
Zederik	32
Zeevang	32
Zeewolde	34
Zeist	35
Zevenaar	29
Zijpe	28
Zoetermeer	24
Zoeterwoude	34
Zuidhorn	26
Zuidplas	32
Zundert	30
Zutphen	36
Zwartewaterland	32
Zwijndrecht	37
Zwolle	38

Bijlage V: Over Stichting Accessibility

Stichting Accessibility is ruim tien jaar het expertisecentrum voor toegankelijkheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen op het gebied van internet, software en elektronische toepassingen in Nederland maar ook daarbuiten. Ons doel is het informeren, enthousiasmeren en voorlichten van instellingen, bedrijven en overheid ten aanzien van de manieren waarop zij het internet en internetgebaseerde multimedia toegankelijk kunnen maken voor iedereen, inclusief mensen met een functiebeperking.

Accessibility doet onderzoek, o.a. naar de toegankelijkheid en kwaliteit van websites, digitale televisie en (online) games en applicaties en publiceren daarover. Daarnaast onderzoeken wij websites op toegankelijkheid voor het Waarmerk drempelvrij.nl, organiseren wij trainingen voor beleidsmakers, webbouwers en communicatiespecialisten. Verder geven we voorlichting bij het opzetten van websites, colleges, voeren Expert Reviews uit en doen gebruikersonderzoek. Daarbij werken wij nauw samen met belangen- en cliëntenorganisaties.

Accessibility is initiatiefnemer van het Waarmerk drempelvrij.nl en is als eerste sinds maart 2006 door de Raad van Accreditatie geaccrediteerd om drempelvrij.nl toetsingen uit te voeren voor drempelvrij.nl. In 2011 heeft Accessibility een convenant getekend met de Universiteit Twente en Bartiméus waarbinnen gezamenlijk onderzoek wordt gedaan naar belemmeringen en kansen van toegankelijke ICT-toepassingen.

De Stichting is als expertisecentrum lid van het W3C en als lid van een speciaal Project Team verantwoordelijk voor de totstandkoming van een internationale CEN norm over toegankelijkheid. Wij zijn de officiële vertaler van de nieuwe internationale norm voor webtoegankelijkheid WCAG2.0 die de basis vormt voor de nieuwe Webrichtlijnen 2.0 standaard.

Financiering

Accessibility ontvangt geen structurele financiering of (overheids-)subsidie. Onderzoek en voorlichting zijn noodzakelijk, maar kosten veel geld. Onze activiteiten worden mogelijk gemaakt door de steun van fondsen als het Revalidatiefonds, Oogfonds en Vereniging Bartiméus. Verder leveren veel bedrijven een bijdrage door deelname aan onze trainingen en afname van onze website-inspecties, of ondersteunen de stichting in natura of financieel. Daarnaast ontvangen wij facilitaire steun van stichting Bartiméus.

Comité van Aanbeveling

Het Comité van Aanbeveling van de Stichting Accessibility bestaat uit Wim Deetman (Raad van State), Jan Terlouw (o.a. oud-minister van EZ en senator), Clemence Ross (directeur Nederlands Instituut voor Sport en Beweging, NISB), Jan Willem Dreteler (directeur Marketingstrategie SNS Retail Bank) en Wijnand Jongen (directeur van Thuiswinkel.org). Zij dragen de Stichting Accessibility een warm hart toe en steunen met hun lidmaatschap het onderzoeks- en voorlichtingswerk dat de Stichting Accessibility doet.

Bestuur

Het bestuur van Accessibility bestaat uit Aline Saers, Bernard de Vries-Robles, Frank Roos, Harry van Hoof en Michiel Leenaars.